

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Pars II. De Sacramento Pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

PARS II. DE SACRAMENTO POENITENTIAE

CAPVT V.

DE ESSENTIA ET PARTIBVS CONSTITVTIVIS HVIVS SACRAMENTI.

CONTROVERSIA I.

Quanam sint partes constitutivæ huius Sacramenti.

959.

Incendum est 1. Verba absolutionis sunt pars essentialis huius Sacramenti. Ità communissima contra Scotum, de cuius mente immeritò dubitant aliqui DD. an totam essentiam huius Sacramenti in absolutione constituerit. Nam licet ejus verba quæ habet in 4. dist. 14. q. 4. possent sententiæ communi non difficulter accommodari, quòd solum velit, absolutionem solam importari in recto: quæ tamen habet dist. 16. q. 1. non videntur recipere interpretationem. sic enim loquitur. [DICO quòd ista tria, nempe Contritio, Confessio, & Satisfactio, nullo modo NB. sint partes (Sacramenti Pœnitentiæ) quia Pœnitentiæ Sacramentum est illa absolutio Sacramentalis facta certis verbis: huius autem nulla pars est contritio, quæ est quoddam spirituale in anima: neque Confessio, quia nihil est ipsius sententiæ Sacerdotis, sed actus rei accusantis: Neque satisfactio, sed sequitur absolutionem Sacramentalem: hæc tamen tria ad Sacramentum Pœnitentiæ ad hoc ut ritè suscipiatur, requiruntur, vel prævia vel sequentia, simpliciter enim requiritur confessio, quia Sacerdos non absolvit reum arbitrariè, nisi prius reus fuerit sibi accusatus in illo foro; non est etiam utilis illa absolutio, nisi præcedat in confitente aliqua contritio vel attritio.]

Quòd ergo Verba absolutionis non sint totum Sacramentum Pœnitentiæ, probabitur in sequentibus Conclusionibus, vbi cæteræ partes af-

signabuntur. Et satis constat ex Cont. Florent. Trid. asserentibus, quòd Verba absolutionis sint forma huius Sacramenti: atque forma est pars non ipsum totum. Scio, Recentiores Hilanum totum esse in eo, ut ostendat, posse Concilia intelligi de forma non prout comparata ad materiam ex qua, sed ad materiam in qua, hanc autem non est necesse esse partem constitutivam totius quod exprimitur nomine formæ, ut si quid diceret: Albedo est forma, cuius materia est lac: ego ipse notavi in tract. de Sacram. in gener. Concilia non semper enumerasse materiam ex qua, sed quandoque Materiam circa quam. Illi tamen certum est, Concilium per formam voluisse univèrsim intelligere partem Sacramenti, & comparasse ad alias partes etiam constitutivas, nam post Florentinum nullus Classicus Doctor constituit Sacramentum adæquare in sola forma, quod ego sciam, nisi quòd hic Recentior dicat, sic quando Scoti sententiam defendisse.

Quòd verba absolutionis sint de Essentia huius Sacramenti, plusquam certum est. Nam Verba absolutionis sunt operativa effectus, qui per hoc Sacramentum intenditur, sunt enim essentia absolutoria: ergo sunt de Essentia huius Sacramenti, cuius essentia est: esse Judicium. Deinde, solà absolutione non posita, ceteris omnibus positis, non est Sacramentum: juxta Regulam Partium est constitutiva Sacramenti, impossibile enim est, aliquid non esse, præcisè ex defectu alicujus non constitui.

960. Dicendum 2. Confessio est etiam pars essentialis Sacramenti Pœnitentiæ. Probat 1. ex Regula generali de omnibus Sacramentis. Quidquid Deus ad valorem Sacramenti cuiusque instituit & requirit, quod est aliquid sensibile in seipso, & immediatè sub sensu cadens, illud agnoscitur tanquam pars constitutiva Sacramenti in ratione signi & cæremoniæ sensibilis: sed talis est confessio & accusatio in Sacramento Pœnitentiæ: ergo. Minor est indubitata, nam aliquam saltem inchoatam confessionem essentialiter requirit omnes fatentur, etiam pro articulo mortis. Major patet ab inductione, nec enim quidquam sensibile requisitum ad valorem in vilo Sacramento potest assignari, quod non habeatur pro constitutivo.

Probatur 2. Specialiter in hoc Sacramento. Nam Sacramentum Pœnitentiæ est institutum in forma Iudicii forensis, seu Tribunalis, & per hoc maximè differt à Baptismo, ut docet Tridentinum *sess. 14. c. 2.* Atqui de essentia Iudicii forensis & Tribunalis exerciti est accusatio rei: ergo &c.

961. Dicendum 3. Contritio (præcendendo à Perfecta & imperfecta) est etiam pars constitutiva hujus Sacramenti. Probat 1. Non posita retractatione, posita quantumvis confessione & absolutione, & etiam intentione Ministri, non fit Sacramentum. ergo juxta regulam receptam est pars constitutiva, vel erit necesse assignare aliam partem, quæ deficiat in casu posita confessionis & absolutionis, sine retractatione, nulla autem alia assignatur: ergo tunc deficit totum ex defectu retractationis.

Confirmantur hæc tres conclusiones ex eo quod sunt planè conformes Tridentino *c. 3. sess. 14.* ubi dicitur: [Sunt autem quasi Materia hujus Sacramenti ipsius pœnitentis actus, nempe Contritio, Confessio & Satisfactio, qui quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hac ratione Pœnitentiæ partes dicuntur.]

Objicies 1. Contritio non est sensibilis: ergo non est pars Sacramenti. R. Distinguo antecedens. Non est sensibilis in se immediatè, concedo; in alia comparte, nempe in Confessione, quæ est manifestativa animi volentis absolvi, & præstantis ea quæ ad obrinendam absolutionem requiruntur, nego. Plures autem sunt Sacramentorum partes, quæ non nisi in alio sunt sensibiles: v. g. forma substantialis aquæ in baptismo: Intentio Ministri: consensus internus in Matrimonio: voluntas instituentis: character quoad aliorum Sacramentorum administrationem, ut dicitur *tr. de Sacram. in genere.*

Objicies 2. Ergo pœnitens est partialiter minister hujus Sacramenti, & administrat Sacramentum sibi ipsi. Nam ille est Minister, qui exercet actus constituentes Sacramentum. R. Negando consequentiam. Ille solus denominatur

Minister, qui exercet officium Iudicis; ille autem exercet officium Iudicis, qui ad instantiam rei fert sententiam: & univèrsim in omni Sacramento ille est Minister, qui per formam nomine Christi prolatam determinat reliquas partes ad esse Sacramenti.

Objicies 3. Ergo etiam peccata erunt pars Sacramenti, quia includuntur à Confessione ut verà, & illis non positis cæteris positis non est validum Sacramentum. Ad hanc objectionem respondebitur Controv. Sequentè. Nunc

962. Dicendum 4. Satisfactio est pars saltem integralis, hoc est, sine qua quidem esset essentia Sacramenti, non tamen integrum. Probat ex Tridentino paulò antè allegato, cujus verba recitavimus, in quibus ratio conclusionis continetur, & explicabitur in loco.

CONTROVERSIA II.

An peccata absolvenda ita sint Materia remota, ut nullo sensu sint pars Sacramenti.

963. S. Thomas q. 84. a. 2. quærens an peccata sint materia Pœnitentiæ, responder in C. his verbis. [Dicendum, quod duplex est materia, scilicet proxima & remota: sicut statua proxima materia est metallum, remota verò aqua. Dictum est autem, quod materia proxima hujus Sacramenti sunt actus pœnitentis, cujus materia sunt peccata de quibus dololet, & quæ confitetur, & pro quibus satisficit. Vnde relinquitur, quod remota materia pœnitentiæ sunt peccata, non acceptanda, sed detestanda & destruenda.] Hæc S. Thomas, cujus auctoritate ducti cæteri Theologi dixerunt, Peccata esse materiam remotam, non quidem sicut est aqua respectu baptismi & ablutionis, sed materiam circa quam ut destruendam versatur Sacramentum, sicut in Eucharistia materia circa quam est panis.

Card. de Lugo docet, Peccatum esse quidem materiam remotam, ut destruendum, sed tamen in ratione præteriti esse partem constitutivam. Ratio est, quia si nullum peccatum præcessisset, & tamen adesset dolor de peccato (quia falsò puto me peccasse) & confessio & absolutio, non fieret Sacramentum, ut omnes fatentur: vnde vi regulæ partium infert, peccatum in ratione præteriti esse partem constitutivam.

Contra hanc Lugonis sententiam insurgunt potissimum duo Recentiores, P. Dicastillo & P. Esparza (quibus accedunt Perez d. 17. *sess. 7. n. 4.* & P. Antonius à Spiritu S.) qui quidem in eo conveniunt, quod sententia Lugonis sit contra omnes anteriores Theologos; sed in modo rejiciendi differunt. Nam P. Dicastillo rejicit per viam Connotatoribus familiarem, quo modo rejecit eundem Auctorem asserentem, quod Intentio Ministri sit pars constitutiva Sacramenti;

R r r r 2

sed

sed P. Esparza in hoc stat pro Lugone, ut suo loco dixi, & ideo circa P. Dicastillo nihil est hic addendum.

Fundamentum P. Esparza quare peccatum præteritum in ratione præteriti non possit esse pars Sacramenti, est hoc. Repugnat aliquid esse causam etiam partialem destructivam sui: sed Sacramentum est Causa destructiva peccati: ergo peccatum non est pars Sacramenti. Censeo hoc argumentum continere æquivocationem, & in vno æquivocationis sensu minorem esse aperte falsam, in altero argumentum esse demonstrativum, sed veritatis quam nec Lugo nec alius negat. Omnia ostendo. &

964. DICO 1. Peccatum secundum id, secundum quod destruitur, seu, in eo sensu quo destruitur, nempe in ratione Peccati habitualis, non est pars constitutiva Sacramenti, neque hoc Lugo dixit. Probatur. Nam peccatum destruitur, quatenus vel tollitur negatio condonationis vel privatio gratiæ: sed neque negatio condonationis, neque privatio Gratia est pars constitutiva Sacramenti, neque hoc Lugo dixit. ergo peccatum secundum id, secundum quod destruitur non est pars Sacramenti.

965. DICO 2. Peccatum actuale in ratione præteriti, sive, hoc quod est peccatum esse commissum, est veritas objectiva, quæ nunquam per totam æternitatem destruitur aut destrui potest, & ideo in hoc sensu non repugnat (vi argumenti P. Esparza) esse partem Sacramenti, & sic argumentum continet minorem falsam. Conclusio tam est evidens, quàm evidens est, factum non posse fieri infectum. Videamus nunc, quid ipse respondeat ad argumentum Lugonis.

Respondet ergo negando hypothesein (quam cæteri adversarij admittunt) nempe, negat posse realiter manere cæteras partes, nempe dolorem &c. & non fuisse positum peccatum: Probatur. quia dolor & odium constituens sacramentum pendet (ut ipse putat) essentialiter à cognitione vera præexistentiæ peccati: cognitio autem vera pendet essentialiter à reali præexistentia peccatorum, & veritas est illi adæquatè intrinseca.

Contra hanc responsionem efficaciter urget Lugo, & quidem dupliciter 1. permittendo id quod adversarius assumit in sua probatione. deinde verò ostendendo falsitatem assumpti.

Primo ergo sic urget Lugo. Si per impossibile non præcessisset peccatum, & tamen poneretur talis dolor & cognitio, non esset sacramentum: ergo per hypothesein impossibilem adhuc sequitur, præteritionem peccati esse partem constitutivam. Respondebit P. Esparza, se abominari has hypotheseis impossibiles. Sit ita. Hinc tamen infero duo. primum. Ergo cum antehac huiusmodi hypotheseis tanquam vtilis ad investigandum formalem conceptum & constitutiva rerum, fuerint à summulistis optimis agnitæ & receptæ, quisquis ex tali hypothesei deducit peccata ut præterita esse partem sacramenti, nihil asserit contra omnes an-

tiquiores Theologos. Secundò & fortius saltem. Ergo P. Esparza non habet amplius vllum fructus argumentum, ad probandum, quod Institutio divina Sacramentorum sit pars Sacramenti, ut ipse asserit. Probatur, nam ille facit in re, minis, esse probabile, quod Ministri actus externa & etiam intentio interna essentialiter præponant institutionem divinam: ergo si peccatum præteritum potest excludi, quia ab alia parte Sacramenti essentialiter præsupponitur, etiam Institutio divina poterit excludi, quia essentialiter præsupponitur ab actione externa & intentione Ministri.

Respondebit, aliunde nos cogi videntes, Institutionem esse partem, quia scilicet omnis Institutio signi est forma denominans signum ad placitum: omnis autem forma obiecti, & Sacramentum est signum ad placitum.

Sed contra. Sicut tu negas, obiectum esse formale verificativum cognitionis essentialiter connexa cum obiecto, ita ego negabo, Institutionem esse formam denominantem illud signum, quod essentialiter pendet à tali institutione: vnde sicut per te dantur aliqua propositiones essentialiter veræ per veritatem adæquatè intrinsecam, & alia quæ complentur per obiectum, ita ego ducam, dari aliqua signa ad placitum, quæ sunt essentialiter talia, alia verò non.

Contra Responsionem principalem urget Lugo, & cum eo Arriaga 2. Falsum est, quod Contritio seu dolor de peccatis essentialiter supponat cognitionem veram de existentia peccati. Nam Contritio supponit essentialiter cognitionem supernaturalem Prudentiæ, quæ dicitur: *Honestum est hic & nunc detestari peccatum*: & hoc eodem dictamen est essentialiter verum, sed non propterea essentialiter supponit, peccatum esse commissum, sed ad summum supponit, esse probabile vel dubium, quod sit commissum. Ratio est, quia honestum est confiteri peccata dubia, & tunc quidem si peccatum revera præcessisset, fieri Sacramentum, si non præcessisset, non fieri: metui dolor & dictamen Prudentiæ sunt actus supernaturales, & dictamen Prudentiæ est actus verissimus, licet non præcessisset peccatum: sicut enim honestum est, dare elemosinam illi, qui probabiliter est pauper, licet à parte rei non sit pauper, ita honestum est detestari peccatum probabiliter commissum, etiam si revera commissum non sit. Et ita semper sentit antiquissimum non sit. Et ita semper sentit antiquissimum non sit. Declaratur exemplo. Dicit mihi aliquis, me ante tot annos furtum commisisse, possum illi credere, & quandoque teneor, & possum honestè furtum illud confiteri: si revera commissum fuit peccatum, valebit Sacramentum, sin minus non valebit; & tamen si ille mentis est, existent in me omnes iidem actus, qui essent, si verum dixisset. Nam opinio mea de veritate dicti non est essentialiter vera; adeo verò quo evidenter judico, & reflexè affirmo, probabile esse quod ille dixit, est quidem essentialiter vera.

verus; sed adhuc esset verus, etiam si peccatum non præcessisset, quia etiam tunc adhuc mihi eadem probabilitate probabile esset esse verum. Multa enim falsa sunt probabilia. Denique dependenter ab his actibus elicitur dictamen prudentiæ supernaturale & dolor supernaturalis, siue præcesserit, siue non præcesserit peccatum, sicut imperium piæ affectionis, quo impero assensum præstandum parochi, casu quo falsum dicit (pono me obligari ad credendum) est supernaturale & meritum, licet actus subsequens in intellectu non sit supernaturalis. Hæc pro Lugone.

Ex dictis colligo clarè, in Lugonis sententia valde convenienter ad sensum S. Thomæ explicari, quomodo peccatum *ut destruendum* sit materia

remota Sacramenti, sicut aqua est materia remota statui factæ ex marmore genito ex aqua, & sicut panis sensibilis est materia remota Eucharistiæ. Nam aqua ita est materia remota & destruenda per introductionem formæ marmoris, ut tamen remaneat in marmore pars aquæ, nempe Materia prima. Et panis sensibilis ita destruitur per consecrationem, ut tamen maneat accidentia; & sic aqua dicitur transire in marmor, & panis in Corpus Christi. Pari modo peccatum habituale destruitur quidem secundum unam partem, nempe secundum negationem condonationis seu privationem Gratiæ, sed manet secundum alterum, scilicet, secundum hoc quod est, peccatum præcessisse.

CAPVT VI.

DE FORMA SACRAMENTI POENITENTIÆ.

CONTROVERSIA I.

Quo sensu vera sit forma: Ego te absolvo, respectu peccatorum jam ante remissorum.

966. **C**ertum est ex praxi totius Ecclesiæ, rectè posse eadem peccata sapientius clavibus subijci, & ab ijs sapientius absolvi. Vnde nascitur difficultas & questio, quomodo possit verificari forma respectu peccati jam semel remissi, sicut enim solutio à corporali vinculo non datur, nisi immediate præcedat vinculorum ligatio, ita nec videtur quis à vinculo peccati dici posse nunc absolvi, si non amplius illo ligatus est, sed jam solutus. In hoc puncto variant AA. quorum opiniones præcipuas referam, omisiss manifestè falsis, aut obscuris.

§. I.

Aliorum Sententiæ referuntur.

967. **P**rima Opinio est Scoti & Cajetani, in casu posito subintelligi: *in quantum tu indiges.* Sed contra est: ergo in tali casu, si nullum aliud peccatum dicatur, nisi remissum, absolutio est nulla, quia, cum nulla sit indigentia, deficit conditio.

Secunda est P. Agidij Conink: ex peccato etiam remisso remanere semper quandam indignitatem, ratione cuius minùs dignus est ceteris paribus, novis beneficijs, quàm qui non peccavit, & hanc dignitatem semper in hac vita remanere; hancque, ait, indirectè minui, quatenus augetur gratia, quæ præponderat ex altera parte: sicut si Deus imprimeret plumbo quantitatem tantum tra-

hentem, reliquâ tamen ibi totâ gravitate, absolute non minueretur gravitas nisi indirectè.

Hæc tamen sententia difficultatem non tollit, & omisiss varijs impugnationibus Lugonis & Arriagæ, breviter rejicio, quia indignitas illa non est peccatum, sed effectus peccati, & quidem talis, qui, ut vult auctor, nunquam in hac vita tollitur, sicut in illius exemplo non tollitur in plumbo gravitas: quomodo ergo verum est, me à peccato absolvi? certe sicut in exemplo posito Deus non rectè diceretur auferre gravitatem, sed eam impedire per contrarium ab effectu suo connaturali, ita si indignitas illa semper manet, non dicitur verè tolli peccatum, impediendo illius dignitatis vim per collationem Gratiæ. Denique illa indignitas possèt tolli, quia defacto tollitur in beatis, quatenus in illis nullum beneficium impedit, ut hic docet ipse Conink: ponamus ergo Deum promittere mihi, quodd nolit deinceps vllum beneficium negare intuitu peccati commissi, adhuc potero ab illo absolvi: ergo independentè ab hac indignitate est præsens questio resolvenda.

968. Tertia Sententia est, verba formæ non significare in tali casu absolutionem à culpa, sed à reatu aliquo penæ temporalis remanente. Huic Sententiæ videtur ansam præbuisse S. Thomas in 4. dist. 18. q. 1. a. 3. *quæstiunc. 2. ad 4.* Ad eandem Sententiam multum, si non ex integro videtur accedere P. Esparza, qui ait, absolutionem qui-

Rrrrj

dem

dem à culpa significari tantum conditionatè, si non sit prius remissa, ut autem evitaret incommodum primæ Sententiæ, addit, absolutam significationem formæ cadere supra remissionem partialem pœnæ alicujus relicta à peccato, & quæ nunquam tollitur adæquatè in hac vita, consistitque in incertitudine de peccati remissione præcedente, adeoque cauillare semper saltè levem aliquam sollicitudinem, an verè sit remissum. hanc sollicitudinem ait minui novâ absolutione, quia jam est quis securior quàm antè.

Rejicitur hæc Sententia communiter & merito. Nam primò ex ea sequeretur, quòd habens revelationem de peccato sibi etiam quoad pœnam dimissò (prout aliqui Sancti habuerunt) non posset iterum subicere clavibus eadem peccata, quòd est contra sensum fidelium. Imò, ut observat Pallavicinus, ne illi quidem possent confiteri, quibus moraliter constat (sicut constare possè supponit S. Thomas 3. p. q. 84. a. 9. ad 1.) esse sibi remissa; quia non licet conferre aut recipere Sacramentum, quando moraliter constat, non fore efficacem ex defectu materiæ. Secundò, contra hanc Sententiam acutè observat idem Cardinalis, ex ea sequi, Sacerdotem gnarum, illa peccata jam antè fuisse subiecta clavibus, debere habere intentionem restrictam absolvendi à sola pœna, & nullo modo à culpa; addo ego, quòd in hunc finem teneretur cum pœnitens monere. Ratio est, quia non licet habere intentionem generalem extendentem se ad aliquem effectum Sacramentalem, quem non potest prudenter credere futurum: sicut qui haberet ante se positas decem hostias, supra quarum novem jam essent prolata verba consecrationis, non deberet habere intentionem generalem consecrandi, quiddam non est consecratum, sed consecrandi specificè illam solam hostiam determinatam, supra quam verba ante non essent prolata. Tertiò & in specie difficilis est Sententia P. Esparza; quia si res attentè consideretur, intentio ministris esset semper conditionata: *si peccata non sunt dimissa*. quæ proinde conditio, quia deficeret in nostro casu, Sacramentum esset nullum. probo sequelam: talem enim haberet intentionem, quæ sufficeret ad augendam securitatem de peccato remisso: atqui sufficeret conditionata etiam tunc, quando ex defectu conditionis esset nullum Sacramentum; quia ideo esset nullum, quia peccata jam essent dimissa: atqui Sacramentum etiam ut nullum redderet securum pœnitentem, non minus quàm si esset validum: ergo illa securitas non esset effectus specialis valoris Sacramenti, sed eodem modo obtineretur, si ponatur Sacramentum non valere ex defectu hujus conditionis: *si nondum sunt peccata dimissa*. ergo est effectus tantum consequens ad intentionem remittendi peccata. & non directè, absolutè, ac primariò intentus, aut per verba significatus.

969. Quarta Sententia est Cardinalis de Lugo, qui cum rejecisset Sententiam communem paulò post referendam, scilicet, quòd significatio

formæ cadat directè & immediatè supra conditionem Gratia sanctificantis, docet, eam cadere immediatè supra ipsam culpam, & tamen esse remissam; *Absolve te*; etiam si non addit culpam: hæc sic explicat. Sicut non mentitur, qui post factum semel delictum, iterum rogatus dicit, se remittere, & qui semel se obligavit, & semel vovet aliquid, potest se iterum & iterum obligare, & vovere id ipsum, ita fit in nostro casu, quòd Sacerdos secundò dicit: *Absolve*. vel: *Amen*. Remittere enim est obligare se per cellionem ad non vtendum jure acquisito: neque enim ad renuntiandum est necessum, quòd actus in futurum, id cui renuntiamus, sicut per peccatum iteratam renuntiamus de novo carni: potest ergo per novam cellionem novum tutum, & novam obligationem ad non vtendum parum habuimus.

Uterius declarat discrimen inter solutionem vinculi corporalis, & vinculi spiritualis moralis, quare scilicet illa prior supponat immediatè antè existentiam vinculi, & non eam posterior: & ait, quòd verba: *ego te absolvo*. relictis vinculis corporalibus habeant solum pro objecto immediato ipsam solutionem vinculi, quæ si reipsa non ponatur, erit falsa propositio: & informatio solutionis vinculi spiritualis habet pro objecto immediato non ablationem externam vinculi, sed actum voluntatis meæ, quòd intercedo jure acquisito ex officio, & obligo me ad non vtendum eo jure in eos vius, ad quos potest affirmatur ergo actus Voluntas, qui est, relictis remissio, condonatio, seu voluntas me obligandi. Vnde infert Lugo, hanc solutionem repeti potest, quia licet homo solutus à vinculis corporis non possit secundò solvi, offensam tamen potest secundo remitti, quia potest creditor iterum se obligandi non petendam rem illam.

Sententia hæc admodum ingentia phœbus impugnat ab Arriaga d. 49. §. 6. n. 1. quibus tamen, ut spero, ex dicendis sequens liberabitur; quare etiam explicat eam, & quidam communem traditurum sim, aliqua tamen in hujus Sententiæ confirmationem afferam. Duo solum hic quæ mihi in ea, vel potius in modo loquendi non placent, notabo. Diffusio nomen, quòd ponat in Deo obligationes, quæ suo loco rejeci.

Primò ergo mihi paradoxum videtur, quòd dicatur Deus per secundam condonationem obligare ad non vtendum jure, quòd aliquando habuit, jam autem non amplius illud habet ob factam prius remissionem: hoc sane esset contradictum, si non esset impossibile uti jure, quòd modo non habet, enim impossibile uti jure, quòd modo non habet, adeoque tam absolum esse videtur, imaginari Deum dicentem: obligo me ad non vtendum jure, quòd quidem aliquando habui, sed jam non habeo; atque est: obligo me ad nolum vtendum, necne existere, ad non faciendam chymæram. Vnde cundò non placet, quòd dicit, eum, qui recipit

sua vota, novo se vinculo obstringere, & novam obligationem inducere, prout loquitur *disp. 13 de Penit. n. 83*. Aliter lego in nostris Constitutionibus s. p. c. 4. *lit. H.* ubi dicitur. [Non est obligatione novâ se alstringere, sed ejus qua obstricti sunt, in Domino recordari, atque eandem confirmare.] Verum hæc parum ad rem præsentem faciunt; notare tamen placuit.

§. II.

Nostra Sententia.

970. Communis aliorum explicatio est, verborum *Absolvo te*; esse hunc sensum: *Confero tibi Gratiam quantum est ex se reconciliativam*. Quia verò statim obijci posset, hac ratione formam fore veram, si gratia conferretur nullo vnquam peccato commisso, ideo P. Arriaga paulò distinctius sic effert. Confero tibi gratiam ex se remissivam ejus peccati, quod commisisti, si remissum autem necdum est, illud tibi remitto. Verum neque sic omnino perfectè videtur forma exposita esse. Nam licet sic exponatur commodè significatio vocis, *Con dono*; vel: *Remitto*; in præsentia tamen plus significat vox: *Absolvo*: significat enim Sententiam Judicariam, seu, in Judicio latam. Itaque

DICO, verba *absolvo te*, esse vera etiam respectu peccatorum jam remissorum, quatenus ex impositione sua & vsu recipiunt hunc sensum: *Ego, intuitu propriæ accusationis & humiliationis tuæ de his peccatis, confero tibi gratiam collativam & exclusivam juris ad aversionem, quam tuis peccatis promeruisi; nec condigne satisfecisti*. Hoc totum defacto est verum. Quare verò mentio fiat non exhibitæ satisfactionis, ratio est, quia peccatum pro quo quis condigne satisfecit, non potest condonari, adeoque condonatio præsupponit negationem condignæ Satisfactionis.

Restat solummodo defendendum, & declarandum, quòd ex vsu hominum verba *absolvo*: *condono*, &c. sufficienter verificentur respectu condonationis radicalis, & collationis Gratiæ reconciliativæ, licet jam præcesserit reconciliatio, adeoque quòd veritas hujus vocis: *Con dono*, *absolvo*; non præsupponat negationem condonationis, sicut præsupponit negationem condignæ Satisfactionis.

Declaratur autem hic vsus hominum exemplis humanis. Quando filius offendit Patrem, eumque sibi jam reconciliavit, ita ut non possit de reconciliatione prudenter dubitare (vt est exemplum filij prodigi Evangelici) quia pater dixit, seignoscere, vel signa evidentia reconciliationis exhibuit, vt osculum, amplexum, &c. adeoque injurius esset filius in patrem, si vellet suspicari simulatam reconciliationem: in tali, inquam, casu, nemo omnium hominum prudentum est, qui negaret, laudabiliter acturum talem filium, si deinde (vt solet in Germania fieri) accessurus ad sacram Confessionem peteret prius veniam à patre: simili

modo petunt Religiosi laudabiliter veniam suorum errorum commissorum in communitate, tametsi indubitatè sciant, eos jam esse remissos ab ijs qui læsi sunt, & nemo reprehendit dicens: *stultè agis petendo rem impossibilem*. non enim potest remitti quod jam remissum est. ergo possibile est id quod tunc petitur, nempe concessio veniæ, & condonatio secunda: ergo qui tunc dicit, *ignosco*, non dicit falsum: ergo non vult dicere, *ignosco id quod hætenus non ignovi*. ergo in tali casu illud verbum alium sensum admittit, præcipientem à præcedente remissione: scilicet: *Ego te tali affectu prosequor, qui est impossibilis cum jure ad aversionem, & si illud jus quod habui, adhuc existeret, esset illius delictivus*.

Ex quo constat, verba hæc: *Con dono*, *absolvo* &c. in vsu hominum non solum & vnicè significare actuale & formale reconciliationem & destructionem tituli ad odium, sed etiam significare destructionem radicalem. Exemplum aptissimum est in Absolutione ab Excommunicatione ad reincidentiam: quæ est vera absolutio: & tamen si postea ad evitandam reincidentiam petatur absolutio, hæc secunda absolutio est vera & simpliciter dicta absolutio, & tamen supponit jam absolutum. Et quid multis opus est? quis dicat, eum qui sciret omnia peccata sibi esse dimissa quoad culpam & penam, non posse orationem dominicam orare, dirigendo petitionem ad peccata præterita, eò quòd peteret à Deo chymeram, dicendo: *Dimitte nobis debita nostra*. Defacto verò Deus decrevit non dimittere peccata, nisi per infusionem Gratiæ: petitur ergo saltem implicite hæc infusio Gratiæ sub nomine Remissionis & Absolutionis: ergo Deus exaudiendo preces & infundendo Gratiam, rectè dicitur dimittere peccata, sine vlla improprietate verborum.

971. Obijcit huic sententiæ vnicè Card. Lugo n. 72. observando, verba Sacramentorum duas habere significationes: vnâ quam habent ex hominum impositione, antecederet ad omnem Sacramenti institutionem: alteram mysticam ex institutione Christi. Jam ergo, quanto querimus, quomodo verificentur hæc verba: *Absolvo te*: querimus de significatione priore, non de Sacramentali: atqui ex hominum impositione non significant illa verba Gratiam sanctificantem: ergo non explicatur rectè eorum significatio per ordinem ad gratiam.

2. Ex dictis, distinguendo minorem. Verbum *absolvo* non significat ex hominum impositione infusionem gratiæ determinatè, & explicitè, concedo; indeterminatè & in confuso nego. Itaque verbum *absolvo*, significat omnem absolutio-nem quæ verè absolutio dici potest: atqui ex communi hominum vsu radicalis absolutio etiam vocatur *absolutio*, & infusio gratiæ est radicalis absolutio: ergo hæc absolutio significatur indeterminatè & confusè. Hinc patet discrimen inter formam hujus Sacramenti, & aliorum quorundam Sacramentorum, v. g. Baptismi: nam vox, *Abluo*,

ex hominum impositione non significat infusionem Gratiae, quia infusio Gratiae in nullo sensu est ablutio corporis, quam solam significat vox *Abluo*. At vox, *absolvo*, ex hominum impositione significat liberationem factam à culpa quocunque modo: ideo significat indeterminatè etiam eam quae fit per infusionem gratiae: distinguitur tamen adhuc à significatione Sacramentali, quia hæc significat determinatè infusionem Gratiae. Hoc ipsum totum reperitur etiam in forma extremæ Unctionis, quæ secundum significationem naturalem significat remissionem peccati, præcendendo à remissione extrinseca & intrinseca per gratiam; secundum significationem Sacramentalem verò significat determinatè infusionem gratiae, quia defacto peccata non aliter dimittuntur.

Porro, quod infusio Gratiae sit propriè condonatio, adeoque significetur etiam per verbum: *Con dono*, vel *Absolvo*: tradiderat ipse Lugo in suo tomo, nam *disp. 7. n. 162. in fine* habet hæc verba. [Vnde Deus infundendo gratiam, dicitur propriè condonare peccatum, quia per infusionem gratiae gratis destruit ius & ritulum quem habet ad odium peccatoris:] & circa medium habet hæc verba. *Per quam gratiae infusionem dicitur formaliter condonare peccatum.*

Hanc formæ Sacramentalis explicationem videtur approbasse S. Thomas 3. p. q. 84. a. 3. ad 5. in fine dicens. [Ester autem perfectior expositio: *Ego te absolvo*, id est: Sacramentum absolutionis impendo.] quorum verborum sensus est iste, ut interpretatur Pallavicinus. Do tibi effectum Sacramentalem, cuius virtute sufficienter es absolutus à debito patiendi averfionem.

372. Post hæc, duodecim ab hinc annis dictata, nunc in M. S. Recentioris sæpè laudati, reperio aliqua quæ faciunt pro huius, & prioris sententiæ confirmatione, quæ proinde hic apponam in compendio.

Supponit ergo hic Auctor 1. verba formæ Sacramentalis poenitentiae, non esse à Christo assumpta ad aliud significandum ultra id, quod ex institutione humana ex se & extra Sacramentum significant. solum enim Christus contulit vim significandi infallibiliter, sive cum effectu conjunctam necessariò, & vim cauſandi quod significant, objectum tamen significandum non mutavit.

Supponit 2. (& est res certa & probata in Logica) aliud esse querere: quid petant voces illæ pro objecto suo, ut verificentur: & aliud, quid defacto sit illud ratione cuius defacto verificentur: non enim petunt semper voces ad sui verificationem illud determinatè, per quod defacto verificantur. v. g. hæc propositio: *Aliquis currit in foro*: pro sui veritate petit quidem, ut vel Petrus vel Paulus vel alius currat: sed non petit determinatè, ut Petrus currat, cum aequè vera esset, si Paulus curreret. Si tamen defacto

solus Petrus ibi currit, ille est, ratione cuius propositio defacto verificatur. His positis

Docet 1. Hæc verba: *Ego te absolvo*, ad sui veritatem solum exigere in genere quolibet formam, sive extrinsecam poenitentiam, sive intrinsecam, sive physicam, sive moralem, per quam peccatum hominis deletur. (hoc enim ego superius dixeram) Probatur ex suppositione. Verba illa formæ nihil aliud significant intra Sacramentum, nisi quod significant extra Sacramentum (loquendo de significatione per impositionem hominum) sed extra Sacramentum prolatæ absolute, significant formam quæ ipse condonator injuriam ab homine, ergo intra Sacramentum significant formam quæ Deus condonat injuriam peccatori.

Docet 2. hæc verba: *ego te absolvo*, defacto determinatè verificari per gratiam sacramentalem. (Et hoc ego supra dixeram) Advertemus tamen, inquit, est, quod non intendimus in hac conclusione, existentiam actualem gratiae de presenti requiri ad veritatem formæ, sed solum quod requiratur saltè conditionalis existentia gratiae de presenti: scilicet, sub hac conditione: si sit sufficiens dispositio. hoc advertendum per hic auctor in favorem sententiæ admittentis prædari hoc Sacramentum validum & informem, ipse sequitur. Nam in hac sententiæ non potest formæ significatum esse Gratia absolute existentia de presenti, sic enim forma esset falsa: quoniam ergo est significatum & verificativum formæ in actu quo Sacramentum est validum & informem, hoc verificativum censet esse sufficienter obligatum à S. Thoma in verbis supra à me relatis, quæ asserit, sensum formæ esse hunc: *Ego in Sacramento absolutionis impendo*. iuxta hanc explicationem formæ, dum Sacramentum est validum, per actu gratiam conferat, sive non, sive homo currit & in effectu absolvatur à peccato sive non, verum est Sacerdotem actu impendere & de presenti dare Sacramentum absolutionis.

373. Sed quia nemo est, cui non diam occurat contra hanc S. Thomæ expositionem obiectio vulgaris, nempe quod hæc ratio formæ huius Sacramenti reflectat supra seipsum, id est, quod significet seipsum in actu signato, quod videtur inconveniens, quia haberet hunc cultum sensum: *Ego dico supra te hæc verba: Ego te absolvo*. huic inquam objectioni, rejecta solent Suarezij & Lugoſis (utpote qui non evitant flexionem, cum maximè velint) respondere auctor hoc modo. [Dicendum est, etiam est, objectum quod significatur hac formæ. Aliud quod significatur absolute de presenti, aliud quod significatur vel de presenti, vel de futuro, sub conditione, & in utroque sub conditione: *sub conditione dispositio*. Explicat singula. Primum objectum quod significatur de presenti, & est verificativum copula de presenti, est ipse absolutivum copula de presenti, est ipse absolutivum actus, sive, sententia pronuntiata in causa cognita

torum peccatorum, sive actus Judicis ex legitima potestate sententiam absolutionis pronuntiantis.

Nullum autem est inconueniens, quod verba significant seipsa secundum aliquam rationem communem (quæ est doctrina receptissima à Logicis) nam hæc propositio vocalis: *omnis vox fit ex aere repercutso*, significat seipsam secundum quod continetur in ratione vocis articulata.

Sed ut ad rem nostram propius accedamus, Judices omnes humani in proferendis Sententijs vtuntur formulis reflexivis seipsas significantibus. v.g. *Declaramus Petrum innocentem*, & à Jure impunitum. certe vox: *Declaramus* significat seipsam, id enim quo formaliter iudex declarat, est illa vox: *Declaramus*. Similiter est in vsu alia formula: *Addicimus Petro talem hereditatem*. quæ formula cum sit de præfenti, significat seipsam; nam ratio formalis, quâ Judices addicunt litiganti hereditatem, est eadem vox: *Addicimus*. In testamentis id ipsum apparet clarius. Nam hæc formula: *Legō Petro hortum meum suburbanum* reflectit supra seipsam, quia testator non per aliam rationem formalem legat, quam per ipsam vocem: *Legō*. Sicut ergo in his formulis reflexivis nemo difficultatem habet, ita nec habere debet in Sententia Sacramentali, contenta verbis: *Absolvo te*.

Neque tamen ideo negatur, esse etiam immediatum obiectum gratiam Sanctificantem, sed solum negatur, quod hæc significetur de præfenti absolute vt existens, & non purè conditionaliter: negatur præterea, quod Gratia requiratur præfens, vt forma verbalis absolutionis, quæ importat copulam de præfenti, verificetur. Quod vt planum fiat, interpretor verba absolutionis per hæc æquivalentia: *Ego tibi confero meam Sententiam absolutionem à crimine, vi cuius, si habeas debitam dispositionem, tibi simul confero realem formam remissionem peccati*, & *vi cuius, id est Sententiæ, si actu non habeas debitam dispositionem (ad recipiendam nunc gratiam) actu tibi confero per meam Sententiam formam remissionem peccati pro tempore futuro, pro quo debita tibi accesserit dispositio*. Contra hanc interpretationem,

974. Dices 1. Quonam pacto verificatur ista vltima clausula: [vi cuius tibi actu & de præfenti confero formam remissionem peccati, sive gratiam Sanctificantem, pro tempore futuro quo accesserit dispositio?] videtur enim hæc clausula involuere contradictoria. Si enim Sacerdos actu confert Gratiam de præfenti, gratia actu confertur & est; quod si actu non est, actu non confertur: & si actu non confertur, falsum est, Sacerdotem illum actu conferre. Denique est intelligibilis conjunctio & continuatio illorum terminum: *Confero de præfenti gratiam de futuro*.

Respondetur, Philosophos purè physicos naturales & reales solum posse hanc difficultatem movere, quippe qui solum cognoscunt collationem Gratia, quæ formalissime sit ipsa realis productio Gratia & infusio illius in animam, & ideo nequeunt combinare hæc duo: Gratiam de præfenti conferri, & eandem tantum existere de futuro,

imò aliquando nec de præfenti, nec de futuro existere. (nempe in casu quo post Sacramentum validè susceptum, nunquam ponitur dispositio ad Sacramenti reviviscientiam.) At Philosophi Ethici, Politici, & Morales, cum quibus sentiunt Legistar, Canonistar, & Jurisprudentes, omnes probè sciunt, aliam esse collationem alicujus doni quæ est actio donantis domini, vel iudicis adjudicantis, aliam esse possessionem ipsius doni, sive rationem formalem, quâ donum ipsum possidetur à donatario, possèque donationem, vt est actio donantis, vel iudicis adjudicantis, esse de præfenti, quamvis possessio ejusdem sit de futuro, imò quamvis nunquam futura sit.

Ad dubium ergo Respondetur in formâ. Si Sacerdos actu confert Gratiam, gratia actu confertur, distinguo. Gratia actu confertur eadem collatione sive ejusdem generis & rationis, quâ Sacerdos actu confert, conceditur antecedens: diversa collatione, ratione reali, cum Sacerdos tantum conferat judicialiter, negatur antecedens. Ad id quod subiungitur: si Sacerdos confert gratiam, gratia confertur, & est: neganda est illa secunda pars: & est. quia cum Sacerdos conferat gratiam collatione adjudicativâ, quæ est actio propria Judicis, non est necessarium, quod Gratia realiter sit, juxta superius dicta: bene tamen necessarium est, quod Gratia actu sit, quando Sacerdos non solum confert gratiam collatione adjudicativâ, sed etiam collatione conjungente sibi productionem physicam Gratia, quod fit, quando subiectum est sufficienter dispositum, non solum pro valore, sed etiam pro fructu Sacramenti.

975. Dices 2. Quamdiu non infunditur Gratia, manet homo peccator: ergo non est absolutus à peccato. R. Distinguendo consequens: Non est absolutus judicialiter negatur: non est absolutus cum executione Sententiæ, conceditur consequ. sicut, si quis judicialiter absolvitur ab exilio, est quidem absolutus, sed si adhuc maneat diutius in exilio, non est absolutus ab exilio cum executione Sententiæ.

Dices 3. cum Suarez & Lugo. in nullo alio Sacramento verba formæ significant seipsa: ergo nec in hoc Sacramento. Transeat antecedens nego consequentiam; sicut ipsi adversarij negabunt istas: formæ aliorum Sacramentorum significant immediate actionem Ministri tanquam materiam proximam: ergo etiam forma hujus Sacramenti. formæ aliorum non significant immediate & formaliter justificationem susipientis: ergo nec forma penitentia. & sic de alijs. Ratio est, quia quodvis Sacramentum habet aliquid speciale: v.g. solius Matrimonij possunt & debent duo esse Ministri: & sic de alijs. In penitentia speciale est, quod sit Judicium, & contineat absolutionem Judicalem, de cuius natura est, esse reflexæ sui significativam.

976. Hæc, vt dixi, in compendio referre placuit, ex illo Recentiore. tum in confirmationem dictorum, tum etiam, vt inde haberetur solutio

tio argumenti quo Recentiores solent probare, & (ut ipsi putant) demonstrare, Sacramentum hoc non posse esse validum & informe: nempe quia forma falsificaretur ex defectu verificativi, quia non conferret de presenti absolutionem, seu effectum aliquem physicum, qualem putant debere semper conferri, nempe vel Gratiā, vel Characterem. Patet responsio ex dictis, negando hoc esse necessarium; & habetur instantia manifesta in Sacramento Matrimonij valido & informi: in quo aliud non producit quam actio Ministri, nempe consensus internus & externus: effectus autem moralis obligationis nihil aliud physicum superaddit, quam Decretum Dei approbativum; hoc autem à Sacramento non producit: & tale decretum etiam in Sacramento Pœnitentiæ adest, nempe sententia divina approbativa sententiæ Ministri, juxta promissionem Christi: *Quicumque solveritis super terram erunt soluta & in Cælis*. Itaque argumentum illud Recentiorum, quod acceperunt ex P. Esparza, non evincit intentum. An autem ex alio capite repugnet Sacramentum Pœnitentiæ validum & informe, dicetur infra.

CONTROVERSIA II.

Virum possit conferri valida absolutio per solum verbum, Absolvo; ac tandem per solum, Etiam.

977. **C**ommunissima DD. Sententia est, ad minimum requiri duas voces: *Absolvo te*: quæ posita sunt in Florentino Concilio. Nihilominus Sotus in 4. d. 22. q. 1. a. 1. §. postremum: putat sufficere in aliquo casu verbum, *Absolvo*, consentit Henricus Henriquez l. 1. c. 11. n. 1. lit. *Marginali B. §. solum*: Hunc secutus nuperimè est (nec alium scio) Recentior ille Hispanus, qui vi replicarum adactus tandem eò progressus est, ut fateretur (salvo tamen meliore iudicio) fore validam absolutionem, si quis interrogatus à pœnitente: *absolvisme me à peccatis istis quæ enumeravi?* responderet: *Etiam*. Cardinalis de Lugo d. 13. n. 25. ait, certum esse quòd talis absolutio non valeret. Rationem à priori hujus certitudinis non invenio: auctoritate tamen permotus conabor respondere ad ea, quæ pro se quasi evidentia & innegabilia affert ille doctissimus Recentior, cujus Sententiam censurâ afficere non audeo, cum Romæ sit tradita. illud solum adverto, Recentiorum hunc in suis thesibus de Sacramento Pœnitentiæ hanc sententiam non ponere expressè; sed potius dicere: Formam hujus Sacramenti consistere essentialiter in his verbis: *Absolve te à peccatis tuis*.

Rationes, quas pro sua sententia affert, ejusmodi sunt, quæ neminem hæcenus latuerunt, sed nemo eas vrsit valde, quia omnes supposuerunt, auctoritati communi plus esse in hoc puncto tribuendum, quam rationibus desumptis à paritate actionum humanarum. Videamus illas.

978. Probat ergo assertionem 1. Verbum *absolvo*: prolatum in illis circumstantijs (æque post enumerata peccata per modum confessionis) significat absolutionem à peccatis hujus auctoris rei præsentis & accusati apud Judicem ex institutione & vñu hominum: ergo est sufficiens forma consequentia patet ex dictis (inquit) & antea probat sufficiens ipse quotidianus consuetus hominum, & vñs frequentissimus in institutione humana; non enim aliam significationem pro forma absolutionis expectari Christus Dominus, quàm quæ oritur, vel consistit in vñu hominum: si quis petat à Petro librum: Petro respondente *domo*: certe nullus est, qui non dicat, Verbum *Domus* in illis circumstantijs evidenter significasse omnibus audientibus donationem libri, & non alterius rei factam petentis voluntatem. quod si petisset donari sibi debitum mille aureorum, eodem verbo: *Domus* prelatum, non audientes jurati deponere possent, Petro solvisse suum debitorem à debito mille aureorum. Certe in hac re Grammatici potius consulendi essent, quàm Theologi. ita ille.

Respondeo concessio antecedente nego consequentiam; & nego eam ab hoc auctore vocum probatam esse. Probaverat quidem (quod nemo negaverat) à Christo Domino assumpta esse verba secundum significationem quam habent in hominum institutione: sed nunquam potuit, quòd Christus assumpserit verba vocalia cum circumstantijs non vocalibus, per quæ in vñu & familiari conversatione hominum significatione vocum incompleta solet compleri: hoc autem nunquam probatum est, aut ab illo probari potest, quia nemo negaverit, potuisse Christum sumere pro forma pura verba vocalia, significatione completè absque admissione circumstantiarum, prout fecit in alijs Sacramentis (excepto Matrimonio): si Christus hoc facere potuit, cur quæstio facti, an defacto fecerit. Hæc quæstio non est resolvenda ex vñu hominum, aut auctoritatibus, sed ex traditione, quæ per auctoritatem & consensum doctorum innotescit, quorum nullus non improbatet absolutionem factam per verbum: *Etiam*. Quod si de hoc Sacramentali iudicio dicere licet quod in iudicijs humanis scire certum est, quidni ergo poterit scire dos mutus absolvere per solos mutus, non potest homo mutus dimittere debitum (solummodo) quidni poterit absolvi absens, petens absolutionem per procuratorem, ut sit in iudicijs humanis? quidni poterit absolvi qui nunquam interfuit? quidni poterit absolvi post mortem? quid in his & similibus recurrendum est ad Christi institutionem specialem, quæ voluit hunc iudicium aliquid inesse speciale? Deinde cur non valde Baptismus per solum verbum *Etiam*: si quis rogaret, ut affunderem aquam & baptizarem illum in Nomine Patris & Filij, & Spiritus S. non quid Joannis baptismus collatus petenti, etiam sine vocibus valuisse, nunquid servo roganti non

numissionem satisfaceret, si dominus responderet:
omnino

979. Probat assertionem 2. Ideo in communi Sententia non requiruntur essentialiter verba, *à peccatis tuis*, sed sufficiunt *absolvo te*: quia ex circumstantiis constat, esse absolutionem à peccatis. ergo etiam communis sententia debet fieri, significationem formæ compleri per circumstantias: nam verba *Absolvo te*, sunt indifferentia ad significandam absolutionem vel à peccatis vel à censuris, &c. Hoc argumentum speciosius est priore, & pridem me aliisque vexavit. Nihilominus dupliciter responderi potest. 1. ex hoc plus non probari, (si quid probatur) quàm quoddam Christus illas circumstantias assumpserit pro complemento formæ, quas ex communi auctoritate, fundatâ in verbis Conciliorum, colligimus sufficere cum verbis, *absolvo te*, ut determinatè significant absolutionem à peccatis. De exprimenda autem persona, & ejus præsentia, habemus auctoritatem cogentem, fundatam in traditione perpetua. 2. Tamen 2. Negando quoddam circumstantiæ compleant significationem, determinando illam ad absolutionem à peccatis. Aliud est, significationem esse completam ad significandum objectum A. determinatè: aliud, quoddam absque externis circumstantiis constet de quo objecto sit sermo. Nam sensus verborum æquivocorum est perfectus, & tamen determinatio ad unum sensum provenit ab intentione loquentis. v.g. vox Petrus est æquivoca ad plures Petros. & tamen completè significat Petrum A. ex intentione loquentis, licet non nisi ex circumstantiis possit alijs innotescere hæc intentio & determinatio. DICO ergo: verbum *Absolvo* esse æquivocum, & non univocum ad absolutiones diversi generis & ordinis, habere tamen sensum perfectum, sed determinandum ad unam materiam præ alia ex intentione Ministri. Respectu personarum verò absensium & præsentium non est æquivoca, sed univoca, sicut est *Homo*. Quare ut significet completè personam præsentem, debet præsentia exprimi, quod non fit sine particula demonstrativa, *Te*: vel æquivalente.

Quoddam vox: *Absolvo*: sit æquivoca ad absolutionem à vinculo peccati, & à vinculo

excommunicationis, declaro dupliciter. primò sic. quando vox respectu plurium est æquivoca, tunc synonymorum est eadem significatio: v.g. vox *gladius* omnibus illis potest applicari, quibus vox *Ensis*, quæ est synonyma. quando autem vox est æquivoca, tunc synonymum unius significationis non potest applicari alteri. sic vox *canis* respectu canis terrestris est synonyma cum animali latrabili, quæ definitio non convenit syderi quod etiam dicitur canis. Item vox Petrus respectu Petri A. est synonyma cum hoc: *Filius primogenitus Consulis A.* hoc non convenit alijs qui vocantur *Petrus*. Iam ad propositum nostrum: vox *absolvo*, quæ primitivè est imposita absolutioni à vinculis corporeis, habet æquivocum sensum respectu absolutionis à peccatis: nam hæc absolutio est synonyma cum voce: *Condoneo: Ignosco*. hæc autem voces non conveniunt absolutioni à vinculo corporeo. Item est æquivoca respectu absolutionis à Censuris: nam hæc absolutio non est ex se & essentialiter condonatio (quando enim reus est emendatus, debetur) sed est restitutio, & æquivaleret huic: *Restituo te Ecclesiæ &c.*

Declaro 2. per exempla simillima. 1. vox *Transmitto* est æquivoca ad Transmissionem rei corporalis, v.g. litterarum, & ad Transmissionem quæ fit in disputationibus, quando transmittuntur propositiones, & ad transmissionem quæ quis dissimulat, & non revocat ad animum injuriam ab alio illatam: ratio est, quia in primo sensu est synonyma cum hac: *mitto de loco in locum*: qui sensus reliquis non convenit. in secundo sensu idem est ac: *accepto tanquam si esset vera*. qui sensus etiam reliquis non convenit.

Secundum exemplum sit in voce, *Retorqueo*, quæ quatenus dicitur de retorsione corporea, habet utique alium sensum, quàm quando dicitur de retorsione argumenti, quod idem est ac, ostendo argumentum etiam tibi solvendum. Et iterum alium sensum habet, quando dicitur de Retorsione Iudiciali Injurie, cujus sensus est: volo ut tu habearis pro tali qualem me dicis, donec probes &c.

CAPVT VII.

DE DOLORE ET PROPOSITO REQUISITO
AD SACRAMENTVM POENITENTIAE.

CONTROVERSA I.

Utrum Contritio ex solo metu Pœna & desiderio Beatitudinis sit honesta.

980.

Dicendum est cum Catholicis omnibus contra Hæreticos, esse honestam. Probat 1. ex S. Scriptura, ex qua argumentatur Tridentinum. Ninivite ad predicationem Jonæ plenam terroribus ex timore subversionis poenitentiam egerunt, & misericordiam sunt consecuti: quamvis per illum actum non fuerint iustificati, nisi accesserit Contritio, quæ probabiliter creditur accessisse, quia Christus Matth. 12. & Luce 1. laudat eorum poenitentiam. Hinc Tridentinum definit, talem motum esse etiam impulsus Spiritûs Sancti, & donum Dei, viamque ad Iustificationem parare, & disponere, ut accedente Sacramento homo iustificetur.

Ratio à priori est manifesta. Nam Deus in hunc finem minatur pœnas, easque infligit, ut abijabsterantur: ergo placet illi, pœnis abstereri: ergo est honestum. Eadem ratio & quidem à fortiori procedit de motivo præmij; nam & hoc in hunc finem proponitur, & est nobilior motivo pœnarum, sicut nobilior est Mercenarius quam servus, quorum ille movetur mercede, iste verò metu pœnarum, ut ex Cassiano ad verit. Palavicinus. *Legendus canon 5. Trid. sess. 14.*

Contra hanc veritatem sunt tres molestæ objectiones, quas non omnes vno modo dissolvunt.

981. Obijciunt 1. Actus talis attritionis amat & eligit negationem peccati ad vitandam pœnam, vel acquirendam gloriam æternam: ergo magis amat carentiam inferni & gloriam quam negationem peccati, juxta vulgare: Propter quod vnumquodque tale, & illud magis. Iam sic. qui vnum magis amat altero, habet affectum conditionatum: si possem habere carentiam pœnæ v. g. & gloriam sine carentia peccati, non curarem carentiam peccati, quod perinde est ac dicere: ego peccarem, si non esset infernus. qui actus est utique inhonestus, & ita sensisse videntur Almainus & Adrianus.

Confirmatur difficultas. Qui dicit: si alterum mihi subeundum esset vel peccatum, vel infernus, mallet peccare, quam adire infernum: ta-

lis utique peccaret: atqui hoc videtur dicere, quod infernum apprehensivè magis odit quam peccatum (prout facit attritio de qua loquimur) hinc dicitur in Logica, quod assentiendo conclusioni præmissas, minus ita comparati, ut si alterum esset dissentiendum, potius dissentiremus conclusioni quam præmissis. Ergo, &c.

2. In forma, concedendo primam conditionem, nego subsumptum. Hoc solum tempore inferitur: ergo ex modo tendens inferni abiectionem non potest colligi aut argui, quod homo fugiat peccatum, si infernus non esset. non autem colligitur: ergo peccaret: multo minus colligitur ergo habet defecto affectum conditionatum peccandi, si infernus non esset. Quia posset tunc homo attendere ad alia motiva absterrentis, ad quæ defecto non attendit, sed præcedit, quæ sufficit illi motivum inferni fugiendi. Sed cum Mater puerum à pomis ostendit, ut accipiat, movetur quidem puer à pomis, nec cogitat de causa adeundi Matrem: nec tamen inde sequitur, quod si Mater vocaret sine pomis, non accedat, tunc enim fortè circumspiceret, an sine aliâ causa accedendi; certè circumspicere posset, & illi moveri: ergo ex prioris motivo positi non intelligitur nolitio talis accessus pro casu quo non datur pomum. Tunc ergo solum valet illa subsumptio, quando id quod adhibetur ut medium ad aliud, habet in se præcisè rationem mediæ ad talem finem, & nullam aliam amabilitatem, tunc enim verum est, quod illud nollit, si non adduceret ad aliud.

Ad Confirmationem negominorem, dicitur: cum exemplo ibi allato. Nam rursus ibi arguitur rectè ita constitutus, ut si alterum esset dissentiendum, dissenteret objecto conclusionis potius quam præmissarum, quando nulla præparet alia ratio assentiendi conclusioni, quam præcisè objectum præmissarum: eodem modo, si evitacione peccati nulla reperiretur eligitio, nisi præcisè ad evitandum infernum, erigatur potius peccatum quam infernus; sed hæc hypothesis est inepta: quia pœna ideo intercedit, ut

absterreat à peccato, & sic qui concipit poenam ut poenam, concipit peccatum ut aliunde malum, & quidem ut majus malum quam sit malum poenae: ergo jam apparet ut odibile ex alio capite, quam praecise ob metum poenae.

Replicabis. Inhonestus est ille actus, qui magis odit, quod est minus odibile: atqui attritio magis odit infernum quam peccatum, cum tamen sit minus odibilis, utpote minus malus, ut supra dictum. R. Distinguo majorem, qui magis odit praecise, quatenus id quod est magis odibile, hic & nunc odit & fugit ad declinandum alterum minus malum, nego majorem: qui magis odit praecise, hoc est, qui eligit magis odibile ad evitandum minus odibile, concedo majorem. & eodem modo distincta minore negatur consequentia. Itaque Attritio non eligit peccatum ad fugiendum infernum, & hoc modo non odit minus peccatum quam infernum, sed fugit hic & nunc peccatum, ut fugiat infernum. Et hoc non est inhonestum, quia non est electio mali, sed fuga utriusque mali.

982. Obijcitur 2. Ille actus non est honestus ex objecto, cujus motivum non est efficax ad excludendam voluntatem peccandi, hoc est, cujus motivum potest quis efficaciter odire, & tamen velle peccare: sed talis est attritio. Ergo, &c. Major & Minor declaratur. Quando malum aliquod efficaciter odimus, quod possumus duobus modis evitare, tunc vi odij non determinamur ad unum certum modum, sed disjunctivè ad alterutrum tantum, ut patet. atqui infernum possumus duobus modis devitare, vel non peccando, vel post peccatum poenitentiam agendo: ergo ex metu inferni non determinamur ad non peccandum, sed ad vel non peccandum, vel agendam poenitentiam: quare potest quis stante metu inferni velle peccare, & postmodum velle agere poenitentiam.

Respondent aliqui, me ideo determinari ad non peccandum, quia hoc solum medium est absolutè in mea potestate, non item est in mea potestate agere poenitentiam. Sed contra hos bene argumentatur Cardin. Pallavic. Si ex hoc capite determinarer ad non peccandum, sequeretur, quod etiam ex metu gehennae determinarer ad statim agendam poenitentiam commisso peccato, quia vel unico instante neglecto, non est amplius in mea potestate postmodum poenitere. atqui hoc est contra evidentem experientiam.

Aliter ergo respondendum est, & sciendum, quod metus inferni non absterreat à peccato omni possibili efficaciam. Ratio reddi potest à posteriori, & à priori. à posteriori quidem, quia, ut jam dictum, non absterret à continuatione habituali peccati, quia non determinat ad statim poenitendum. Ratio a utem à priori est, quia infernus non movet ad actum, quo dicam: Nolo peccare, quia infallibiliter sum venturus ad infernum: esset enim actus procedens ex falsa cognitione. Itaque motivum attractionis est Incertitudo decli-

nandi inferni post commissum peccatum, seu periculum non agendi fortè salutarem poenitentiam, & sic adeundi infernum: hoc autem periculum & incertitudo, inducitur per peccatum mortale, sed non per continuationem habitualis peccati per se loquendo: quia aliqua dilatio poenitentiae non augeat hoc periculum, nec facit, ut sit valde aestimabiliter probabilius, me moriturum sine poenitentia, quam si statim conarer agere poenitentiam: certè in ordine ad hoc augmentum periculi impediendum, paucos movet metus inferni per se loquendo, licet moveat ad non contrahendum de novo reatum, & ad retractandum peccatum actu saltè non justificativo. & hinc apparet, quo sensu metus inferni, & amor beatitudinis, possit excludere affectum peccandi, tamen non determinet, ad affectum destruendi statim peccatum habituale, quando scilicet dilatio poenitentiae est licita, ad eoque non augeat reatum.

983. Obijcitur 3. Si posset dari attritio ex metu gehennae, tunc metus gehennae deberet esse motivum universale potens absterre ab omni peccato mortali: atqui est excogitabile peccatum mortale, à quo non potest absterre metus inferni. Ergo, &c. Minor probatur. Ponamus enim quod Deus alicui revelet suam praedestinationem, adeoque quod omnia peccata ipsi sint condonanda: ponamus item talem postea dependenter à cognitione hujus revelationis peccare, dicendo: peccabo, quia de fide certus sum me non damnandum. de tali peccato non posset homo dolere ex metu inferni: quia representaretur illi, ut essentialiter pendens à cognitione vera de me non damnando. Hanc objectionem reperi apud Pallavicinum hic n. 133. ex cujus solutione apparebit, eandem huic auctori mentem & sensum esse, qui mihi fuit, cum superius impugnarem peccatum irremissibile, dependens à revelatione de nullo peccato remittendo. ibi inter alia absurda intuleram, quod ex illo philosophandi modo posset dari peccatum impunitum, nempe quod penderet essentialiter à revelatione de nullo peccato puniendo. Postmodum, ut dixi, deprehendi, quod ex simili fundamento solvat Card. Pallavicinus praesentem objectionem, his verbis. [Quod si alicui esset revelata ejus praedestinatio, negamus hunc in posteriori signo ad ejusmodi revelationem posse peccare mortaliter. nam hoc peccatum tanquam reflectens supra illam cognitionem, atque ita tanquam illam essentialiter supponens, esset essentialiter impunitum poenae aeternae, & inhabile ad impediendam aeternam amicitiam, & unionem peccatoris cum Deo, adeoque nec haberet essentiam peccati mortalis, neque esset detestabile ex metu gehennae, aut desiderio beatitudinis.] Haec ille. ex quibus vides, hunc auctorem supponere, quod revelatio praedestinationis tantum se extendere posset ad peccata non pendentia ab illa, & quod sit impossibile peccatum essentialiter pendens ab illa, sicut nos diximus, esse impossibile peccatum essentialiter pendens à revelatione

latione de nullo peccato dimittendo, quia sicut in priori mutaretur essentia peccati, quia redderetur impunitibile intrinsecè, ita in posteriore mutaretur eadem essentia, quia redderetur intrinsecè irremissibile.

Replicabis. In casu posito revelata prædestinationis, posset quis discredere revelationi; quod peccatum esset essentialiter pendens à tali revelatione: ergo esset essentialiter impunitibile pœnâ æternâ. R. Vel loquimur de revelatione passiva, quæ sit essentialiter locutio Dei, vel de alia quæ sit contingenter divina. si hæc posterior ponatur, cessat difficultas, quia peccatum non penderet essentialiter à decreto Prædestinationis: si verò ponatur revelatio essentialiter divina, tunc dicendum est, vel fore talem, quæ faceret evidentiam in attestante, vel, si esset obscura, deberet proponi tali cognitione & apprehensione, ut non fundaret sufficientem libertatem ad peccatum mortale, sed tantum sufficientem ad veniale.

984. Obijcies 4. Si ex vi timoris & odij pœnæ determinatur homo ad vitandum peccatum, quia vitare peccatum est medium ad fugiendam pœnam: ergo si committere peccatum esset similiter medium ad fugiendam pœnam, ex vi ejusdem timoris pœnæ, similiter determinaretur voluntas ad illud committendum: ergo pœna seu metus pœnæ non est in omni casu motivum aptum ad absterrendum à peccato. Ad hanc objectionem jam supra responsum est, cum disputaretur de casu quo quis vel deberet peccare, vel eligere infernum. Refero nunc aliam responsum, quam adhibet sæpè adductus Recentior. Negat ergo primam consequentiam. Ratio est, quia potest determinari ex timore pœnarum ad fugiendum peccatum, supposito quod vitare peccatum non sit malum rationis, seu inhonestum: unde ex timore eodem pœnæ, non determinaretur ad peccandum etiam quando peccatum esset medium vitandi pœnam, & licet esset medium unicum: quia in peccato apparet intrinseca turpitudine. & quamvis hæc intrinseca turpitudine relucens in peccato, non esset motivum ad vitandum peccatum, esset tamen conditio retrahens. Exemplum. amat quis sanitatem, & ex hoc fine amato determinatur ad consulendum Medicum: dicēsne propterea, quod eodem fine amato consuleret Medicum, si hæc consultatio esset peccatum mortale, quia eodem modo esset medium ad finem, hoc est sanitatem acquirendam? minimè, dices, quia quamvis honestas quæ est in ejusmodi consultatione, non sit motivum ad consulendum, est tamen conditio tollens id (nempe peccatum) quod retraheret voluntatem ab electione medij. Idem dico in præsentī: ex vi timoris illius, quo homo fugit pœnam, non determinatur ad eligendum peccatum mortale, casu quo esset medium ad vitandam pœnam, quia in turpitudine peccati relucet aliquid retrahens voluntatem à positione illius medij.] Hæc ille, & est doctrina verissima.

Illud tamen esset ulterius declarandum, quid vitandum esset homini, cui peccatum apparet unicum medium ad vitandum infernum. Cum enim non posset eligere peccatum, ut jam ostensum est, an propterea esset necessitas ad eligendum infernum? ad hoc nos supra respondimus.

CONTROVERSIA II.

Utrum ad hoc Sacramentum sufficiat attritio ex solo motivo creato, sive motivo Charitatis.

985. PRIMA Sententia est, requiri actum perfectæ Charitatis. Tribuitur Magistro Sentent. Bonaventuræ, Gabrieli, Majori, Martino, Hugoni & Richardo de S. Victore, Medina, & nonnullis doctis viris etiam post Tridentinum.

Secunda Sententia est, non requiri quod actum perfectæ Charitatis, hoc est, justitiam etiam sine Sacramento re suscepto, requiratur actum dilectionis Dei minus perfectum, qualem habeat etiam pro fine Cui. tamen simul movetur à metu pœnæ vel turpitudine peccati; atque motivum charitatis respectu talis actus, est tantum motivum parziale & inadæquatum, quod hic & nunc in absentia alterius motivi non moveret. Hanc Sententiam docuit Franciscus Sylvius apud Card. de Lugo d. 5. s. 9. qui dicitur esse contra omnes Theologos, & contra Tridentinum. Nihilominus hanc Sententiam resistit Eminentissimus Card. Pallavicinus hæc caput. n. 140. ubi eam mordicus defendit, iniquam oppositam Sententiam (communem aliorum) impugnare tum Scripturæ, tum Patribus, tum Thomæ, tum Concilio Tridentino, tum ratione. Verum hæc suâ tam liberali censurâ, hæc æquitate non obtinuit (quod scio) quam ut eandem censuram in eundem retorquerent duo RR. P. Elparza, & Hispanus alius, ex eadem uterque Censura theologica. Citat Pallavicinus pro sua Sententia ex Scholasticis Henriquez & Valentia. Illi duo Recentiores eosdem illi eripiunt, obediētes aliam esse eorum mentem, & credē, ut uterque contrariam & communem Sententiam tenet, ut totum contextum legenti patet. Videatur P. Valentia disp. 7. q. 8. puncto 4. §. 1. advertendum autem est. C. seqq. punctus 1. qui habet q. 1. puncto. 3.

986. DICO, ad Sacramentum Pœnitentiæ sufficere attritionem, cujus ne quidem parziale motivum sit motivum charitatis, ad eoque subdere dolorē ex metu inferni, vel amore præmonitionis ad honestatem objectivam talis attritionis. Non requiri Contritionem perfectam & nullam activam, adeo certum videtur post Tridentinum, & P. Elparza indubitanter dicat esse de fide. adeo certam judicant, ut inde inferant contra Thomam Sanchez, Suarez & alios, ne quidem in attritione

articulo mortis obligari aliquem ex Charitate erga seipsum ad eliciendam contritionem, quando potest recipere Sacramentum Pœnitentiæ, sed sufficere attritionem cognitam.

Probat autem imprimis ex Tridentino sess. 14. c. 4. jam sæpè citato, ubi distinguens Attritionem à Contritione, ait, quòd quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad justificationem perducere nequeat, tamen in Sacramento Pœnitentiæ ad gratiam percipiendam disponat. Ratio autem est, quia alioquin Sacramentum Pœnitentiæ nunquam justificaret, sed semper inveniret hominem jam justificatum per Contritionem.

Probat jam Conclusio contra secundam sententiam 1. & meo iudicio efficaciter ex Tridentino loco cit. ubi postquam dixisset, Contritionem perfectam extra Sacramentum justificare, deinde accedens ad declarandam Contritionem imperfectam, ejusque motivum, prout sufficientem ad justificandum cum Sacramento, sic loquitur. [Illam verò Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex Gehennæ & pœnarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi excludat, cum spe veniæ, declarat (Sacra Synodus) esse donum Dei & Spiritus Sancti impulsus &c. Et quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ &c. tamen cum ad Dei Gratiâ in Sacramento pœnitentiæ impetrandam disponit.] Ecce aliud motivum non requirit, quàm vel turpitudinem peccati, vel metum pœnæ &c. nullum verbum habet de motivo dilectionis Dei tanquam finis *CVI*. quod tamen tacendum non erat, sed exprimendum, si requireretur, alioquin totam fere Ecclesiâ graviter decessisset.

Respondet Pallav. n. 147. Concilium loqui non tam de ipso actu attritionis formali, quàm de primo motivo, per quod incipimus disponi ad attritionem, in qua tamen aliud perfectius motivum includatur: & hoc putat colligi ex eo, quòd Concilium afferat exemplum Ninivitarum, qui non nisi per Charitatis affectum justificationem consequi potuerunt.

Sed contra hanc responsionem pugnant luculenter verba quæ mox subjicit Tridentinum, nec ea debuisset adversarius dissimulare. [Quamobrem, inquit, falsò quidam calumniantur Catholicos Scriptores, quasi tradiderint, Sacramentum Pœnitentiæ absque bono motu suscipientium Gratiâ conferre, quod nunquam Ecclesia Dei docuit, nec sensit.] Ecce! quàm clarè dicat, se locutum esse de attritione, prout sufficit ad Sacramentum. Dicat nobis Pallavicinus, qui fuerint illi Catholici Scriptores, quos redarguebant Hæretici, quasi vellent, Sacramentum justificare sine bono motu? & quos hic defendit Tridentinum? proculdubio non illi quos retuli pro prima sententia, docentes, requiri motivum dilectionis, hos enim nec hæretici carperant, nec Tridentinum de hoc motivo verbum dixerat. Nempe illi Scriptores, qui dixerunt, sufficere metum inferni.

Exemplum Ninivitarum potius nocet Pallavicino quàm patrocinetur. Si enim Concilium requireret ad Sacramentum Pœnitentiæ talem actum, quo justificati sunt Ninivite, requireretur perfecta Contritio, quod est contra ipsum adversarium. Ninivite ergo adducuntur ad ostendendum, dolorem ex metu pœnæ conceptum esse laudabilem, & illos fuisse misericordiam consecutos, impediendo & avertendo pœnam eversionis: an autem fuerint justificati per contritionem perfectam subsequutam, nihil definit Concilium.

Uterius, quòd Tridentinum in cap. 4. agat de attritione, non prout est quadam dispositio remota, ut interpretatur adversarius, sed quæ sit pars Sacramenti, est luce clarius, inspiciendo totum contextum & processum Tridentini. Nam cap. tertio, cujus titulus est: *De Partibus & fructibus hujus Sacramenti*: docet Materiam esse pœnitentis actus, Contritionem, Confessionem, Satisfactionem. Deinde aggreditur declarare singulas partes, seu actus pœnitentis, & capite 4. explicat Contritionem dicendo: *Contritio quæ primum locum inter dictos pœnitentis actus habet*. Ergo in hoc capite loquitur Concilium non de attritione aliqua remotè dispositiva, sed de ea, quæ vñ cum cæteris partibus Sacramenti justificat. Dividit enim illud caput in duas partes, quarum prima agit de Contritione in genere, vsque ad illa verba: *Docet præterea*. Inde incipit secunda pars capitis, & declarantur membra dividentia illud genus Contritionis: ac primò explicat Contritionem perfectam, deinde imperfectam seu Attritionem. Ergo cum Tridentinum initio capitis dixerit, Contritionem in genere esse partem hujus Sacramenti, sequitur evidenter, species illius postea explicatas, esse ex mente Tridentini partes ejusdem, & singulas quidem sufficientes.

Neque adversarius quidquam juvat, quòd Concilium utatur verbo *Disponit*. hoc enim esse intelligendum de dispositione proxima & per modum partis, patet manifestè legenti contextum. Nam tribuit illi vim disponendi ad gratiâ cum Sacramento talem, qualem illi negat extra Sacramentum: atqui extra Sacramentum habet vim disponendi remotam: ergo tribuit illi vim disponendi proximè, quæ est per modum partis.

987. Probat Conclusio 2. ad hominem. Si ad Sacramentum requireretur actus conceptus ex motivo Charitatis, talis actus esset justificativus etiam extra Sacramentum: atqui Adversarius fateretur, sufficere ad Sacramentum imperfectiorem actum, qui extra Sacramentum non sit justificativus: ergo doctrina adversarii sibi non cohereret. Sequela probatur. Nam omnis Contritio charitate perfecta, extra Sacramentum justificat, ut definit Tridentinum loquens de tali actu indefinitè, & nullo factò discrimine, an præter motivum Charitatis habeat adjunctum aliud motivum inferius necne. atqui omnis actus habens motivum charitatis, est actus charitate perfectus: ergo &c.

Sed

Sed neque ex S. Scriptura potest colligi aliquod discrimen, vbi bene notat P. Esparza: Quando enim dicitur: *Convertimini ad me, & ego convertar ad vos*: plus non requiritur, quam conversio ad Deum tanquam finem *CVI*. hoc autem præstat actus quem requirit Pallavicinus, non enim vult sufficere quemcunque imperfectum amorem Dei. Quod ut omnibus constet, necessarium est ejus propria verba referre, quibus n. 148. declarat, in quoniam perfecta & justificativa Contritio distinguatur ab Attritione ad Sacramentum requisita, tamen si utraque sit ex motivo Charitatis. sic loquitur. [Distinguiamus, inquit, illas hoc pacto. Duobus modis potest quis velle amicitiam Dei efficaciter. primò appretiando Deum secundum ipsum affectivè supra omnia alia bona possibilia: secundò, appretiando quidem valde ipsum Deum secundum ipsum; & ex alia parte parvi appretiando omnia alia bona Deo opposita, quatenus hæc omnia habent adjunctam magnam malitiam, eò quòd inferant jacturam beatitudinis æternæ, & cruciatum æternos, ita ut ex his omnibus simul cōsideratis præferat amicitiam Dei omnibus bonis oppositis. Ille primº amor est valde perfectior: totus enim refunditur in magnitudinem bonitatis divinæ, quæ tanta est, ut quantacunque esset bonitas opposita, mereretur illa huic præferri propter suam infinitatem, & ex isto amore sequitur Contritio, quæ dicitur perfectus dolor &c.] Deinde declarat attritionem quam ille ad Sacramentum requirit & dicit, quòd etiam sit amor Dei efficax, quia disponit voluntatem ad semper volendam efficaciter amicitiam Dei, quia peccatum semper affert malum pænæ, & privationem beatitudinis. [Non est tamen, inquit, hic amor Dei super omnia; possumus enim cum hoc amore conjungere majorem amorem alicujus objecti disparati: sed hic excessus amoris non est offensivus Dei, quia semper sumus parati ad relinquendum illud bonum, si Deo displicuerit.] & paulò post. [Sicut quis dicitur velle efficaciter emere gemmam, si velit dare totum id quod videt necessarium pro emptione gemmæ, licet non amet gemmam super omnia alia bona, ita quis dicitur velle efficaciter amicitiam Dei, & abstinentiam à peccato, etiamsi non amet hæc bona secundum ipsa super omnia, dummodo ita amet, ut præferat omnibus, quæ sunt, vel possunt esse necessaria ad illorum acquisitionem] Hæc ille. Quibus quidem declarat, dari posse unum Dei amorem altero perfectiorem etiam quoad extensionem (quod nemo negat) sed non probat, hunc posteriorem non sufficere ad Iustificationem: si enim ad justificationem extra Sacramentum non sufficit amor Dei præferens Deum ut finem *CVI* omnibus oppositis solventibus illius amicitiam, sequitur, ad Contritionem justificativam extra Sacramentum requiri, ut ex suo tendendi modo excludat affectum ad omne peccatum veniale, quod est contra omnes theologos. Neque credibile est, in antiqua lege neminem ju-

stificari potuisse sine tanta contritionis probatione.

988. Probatur Conclusio 3. Ex doctina adversarij redditur aut difficilis, aut valde incertus valor confessionum, quæ communiter sunt bonæ fide: hoc autem non est conforme Providentiæ Redemptoris nostri, ad quam spectat, ut pharmaca ab eo instituta pro reparatione nostre naturæ, profint communiter illis, à quibus bonæ fide usurpantur, ne vilius qui damnatur possit tendere probabilem ignorantiam, ratione cuius non adhibuerit media necessaria ad animæ salutatem.

Respondet adversarius negando sequenti. [Quis enim, inquit, qui serio concipit Deum summum bonum, & summè nobis beneficium, ut eumque confugiens tanquam ad Justitiæ fontem, & paratum reconcilians inimicos, eoque in filios adoptare, non tam ad aliquem amorem illius, ac proinde ad aliquam displicentiam quòd tantam bonitatem exhiberet?

Sed contra. Concedo ex tali conceptu prævio, resultare aliquem affectum amoris, sed displicentiam aliquam peccati: sed hoc impossibile, talis affectus in omnibus resultet ad illam prævisionem, evidenter sequitur, tale affectum non esse affectum liberum, sed necessarium: ut quin si est affectus liber, & quidem valde odiosum pretium illius doloris concepti ex metu gehennæ, unde quæso tam fidenter supponit adventum, cum in omnibus resultare? Ex eo quòd omnes soleamus oculos festinantissimè claudere, lapsus aut musca involat in oculos, quis est qui non ferat illam occlusionem non esse motum liberum ex eo quòd ad alterius injuriam expectant omnes motum primò primum ad vindictam, quæ est, qui non inferat esse motum necessarium & inimpedibilem? Pari modo quando Deus bonus apprehenditur sine vilo malo admixto, item quando in peccato apprehenditur formaliter obiectum divinæ, sequitur necessario, & aliquis amor Dei, & aliqua displicentia peccati, sed talis qui est necessarius, & potest consistere cum actuali voluntate peccandi. De hac displicentia, & de hoc amore non est controversia, quia nemo illum negat.

Solvuntur objectiones.

989. Objicit Pallavicinus 1. Textus Scripturæ, quos ait esse valde manifestos. ex 1. *Joan. Qui non diligit, manet in morte.* & ex 1. *Corinth. Sine Charitate nihil sum.* & ex 1. locum. primum etiam si daretur ibi esse Sermonem de actu charitatis erga Deum, fore intelligendum de actu charitatis perfectò & justificativo, (& sic aquè applicandus adversario) & ab illa regula esse exclusum exceptum, quo quis vitur privilegio Sacramenti pœnitentiæ, prout supra ex P. Valentia notat.

Deinde accipitur ille locus etiam de Charitate præscindendo ab actu & habitu, alioquin infantes baptizati ante usum rationis, manerent in morte. *§. 2.* ibi sermonem esse de dilectione proximi, quando graviter obligamur ad opera Charitatis. *§. 3.* ad 2. locum, sensum esse, quod quæ adhibemus ad obtinendam gratiam (quæ in Scriptura sæpè nomine Charitatis venit) si reipsa Gratia non obtineatur, nihil sint. Quod si quis velit illum locum de actu Charitatis accipere, intelligendus est S. Paulus, sicut in responsione 1. S. Joannem interpretati sumus.

Objicit 2. Varia loca S. Augustini, ad quæ vno verbo responderi potest, S. Patrem loqui de amore perfecto, vel de inchoato (prout in omni virtuoso actu inchoatur) accedente Sacramento, quod ex speciali privilegio æquivalet amoris perfecto.

Objicit 3. Auctoritatem S. Thomæ variis in locis, & per longos discursus conatur in suam Sententiam trahere. *§. 2.* Breviter omnia adducta ideo nihil probare, quia probarent, confessionem non valere, nisi sit facta in statu Gratiæ, quod nec adversarius admittere potest. Vnde suspicatur Recentior Hispanus, omnia illa testimonia quæ sita fuissent desiderio inveniendi præconceptam opinionem. P. Esparza ait, clarum esse legenti totum textum bene longum, S. Thomam aliter sentire quàm velit Adversarius. Alij addunt, non satis constare de sensu S. Thomæ; & cum scripserit ante Tridentinum, mentem Tridentini potius attendendam esse. Ego addo, textus omnes allatos esse ex Commentariis in 4. Sentent. nempe *dist. 17. q. 3. a. 4. q. 1. & dist. 14. q. 1. a. 2. q. 1. ad 4.* nullum verò ex Summa.

990. Objicit 4. Auctoritatem Tridentini, quod conatur adversarius in suam Sententiam detorquere. Itaque Tridentinum *sefs. 6. c. 6.* describens præparationem hominis nondum baptizati, (& eadem est ratio de illo qui vult justificari per Sacramentum poenitentiae) ad justificationem docet, nondum baptizatos ad justificationem disponi, dum Deum tanquam omnis Justitiæ fontem *N.B. diligere incipiunt.* & statim subiungit: ac propterea moventur adversus peccata per odium aliquod, & detestationem, hoc est, eam poenitentiam, quam ante baptismum agi oportet. quibus verbis putat adversarius luculentissimè indicari, quod odium peccati debeat esse ex motivo charitatis, eò quod prius dictum fuerit, quod Deum diligere incipiant. *§. 1.* Concilium non dicere, quod diligant (prout requirit adversarius) sed diligere incipiant. quod optimè convenit dolori ex metu gehennæ concepto, & procedenti ex actu fidei, quo credimus, (sunt verba Trid. *ibid.*) vera esse, quæ divinitus revelata & promissa sunt, atque illud imprimis, à Deo justificari impium per gratiam ipsius, per redemptionem quæ est in Christo Jesu, & dum peccatores se esse intelligentes, à divinis Justitiæ timore, quo utiliter concutuntur, ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem eriguntur, fidentes Deum

sibi propter Christum propitium fore. ad hunc, inquam, actum fidei & spei, si sequatur odium peccati, ex metu gehennæ, & amore salutis æternæ, tale odium est inceptio amoris, hoc est, disponens ad perfectum amorem Dei, imò in aliquo sensu est simpliciter amor Dei, vel procedit ex amore Dei, non quidem ut finis C.VI, sed ut finis Q.VI, hoc est, amatur per illum Deus ut nostra beatitudo, & finis promissus. Porro bene advertit P. Esparza, non sine causa dictum esse à Concilio: per odium aliquod & detestationem: scilicet vagè & indeterminatè: quia videlicet nondum convenerat inter Patres Concilij tempore Sessionis 6. de qualitate illius odij, de qua diu multumque disputatum est inter ipsos. ut constat ex actis Concilij. Convenerunt autem denique *sefs. 14.* & tradita est vltima determinatio ac expositio illius suspensionis indeterminatæ. Huic ergo posteriori determinationi ac expositioni clare, quam pro nobis apertè stare supra ostendimus, insistendum est, ubi disertis verbis dicitur, Contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, & communiter concipitur ex metu gehennæ, vel turpitudine peccati, esse donum Dei, & impulsus Spiritus sancti, & disponere cum Sacramento ad gratiam. Et hoc quidem ait se definire contra hæreticos, qui calumniabantur Catholicos, quasi non requirerent bonum motum ad Sacramentum. Hæretici autem nunquam dixerunt, actum præcedentem ex motivo dilectionis, quantumvis partiali, non esse bonum motum, sed hoc dixerunt de actu procedente ex solo metu gehennæ. Sanè si hæretici illud prius dixissent, debuisset Concilium vel maxime illos erroris redarguere ex eo, quod Catholici requirant motivum dilectionis; unde longè expeditius contra illos probasset, à Catholicis requiri ad Sacramentum Poenitentiae bonum motum poenitentis.

991. Contra id quod diximus, Concilium in *sefs. 6.* per illa verba: incipiunt diligere: non exigere majorem amorem, quàm amorem Concupiscentiæ. hoc est, Dei ut finis Q.VI, qui amor continetur in spe & odio peccati, ut impeditivi nostri vltimi finis, contra hoc, inquam, replicat Card. Pallavicinus, quia Concilium exigit amorem Dei ut fontis omnis Justitiæ; quando autem amamus Deum ut bonum nobis, non amamus ut fontem omnis Justitiæ, hoc enim spectat ad Charitatem. *§. 1.* Concilium non exigit ipsum amorem, sed inceptionem talis amoris, quod sufficienter sit tum per amorem Dei, ut finis Q.VI, hoc est, per amorem & desiderium divinæ amicitiae, & ejusdem justitiæ timorem, quo sensu dicitur: Initium Sapientiæ timor Domini. tum per quandam inclinationem erga Deum ut finem C.VI, quæ inclinatio est quidam motus præveniēns exercitium libertatis, & habet rationem gratiæ excitantis, & vel semper vel communiter resultat in peccatore, quando præcedunt illi actus, quos ibi Trid: recenset regulariter præcedere poenitentiam ad baptismum requisitam, scilicet, ad aliquid

T ttt

quod

quod odium peccati indeterminatè sumptum. Ergo etiam concederemus, Deum vñ fontem omnis iustitiæ non posse diligere, nisi vt finem CUI, nihil nobis obesset Concilium. Respondeo tamen 2. falsum omnino esse, quòd quando Deum amamus vt nostrum finem QVI, non amemus eum vt fontem omnis iustitiæ, hoc est, omnis gratiæ sanctificantis, & reddentis capacem beatitudinis; non enim potest Deus à nobis obtineri vt finis QVI, nisi prius ab ipso tanquam fonte obtineamus gratiam: quicunque autem amat finem, amat omnia media necessaria: ergo cum Deus vt fons iustitiæ sit medium necessarium ad seipsum vt finem QVI à nobis obtinendum, evidens est, quòd amando Deum vt finem QVI, amemus etiam vt fontem omnis iustitiæ.

Advertendum denique hic est, quod etiam notavit Hispanus, per illud verbum, *Disponuntur*, Concilium enumerat omnes actus, qui ordinariè & quasi regulariter præveniunt iustificationem peccatoris; & propterea dispositionem quæ continet omnes illos actus recensitos, nunquam dixit, esse necessariam; imò cum recenscat actum Timoris, quo peccator divinæ iustitiæ terroribus utiliter concutitur, non potest Concilij mens fuisse, omnes & singulos actus ibi recensitos exigere, vt necessarios necessitate medij ad salutem; non enim videtur congruè dici posse, ità esse necessarium necessitate medij timorem divinæ iustitiæ, vt si quis ex beatitudinis desiderio, immemor poenarum vellet Deo reconciliari, non obtineret iustificationem, neque probabile est, nullum hominem vnquam fuisse, qui potius traheretur spe præmiorum quàm timore poenarum.

992. Obijcit aduersarius s. rationem, quam ait validissimam. [Videtur, inquit summè incongruum, vt cum Deus statuerit, neque conferre habitum Fidei adulto sine præcedente actu fidei, neque Spem sine præcedente actu Spei, velit tamen conferre Charitatem sine præcedente actu Charitatis. Gravissimè fallor, nisi hoc argumentum dupliciter retorqueri possit in suum auctorem, & primò quidem sic. Docet Pallavicinus in tract. de Fide, quòd quando infidelis elicit primum actum fidei, statim ipsi infundatur habitus fidei, etiam si non iustificetur, idem dicit de actu Spei. Infero. Si ab habitu Fidei & Spei licet argumentari ad habitum Charitatis, tunc ad infusionem habitus Charitatis requireretur præuius actus Charitatis tam perfectus, vt infundatur statim habitus Charitatis, & sine tali actu prævio non infundetur ne quidem in Sacramento, sicut ad actum Fidei & Spei infunditur habitus Fidei & Spei, & sine his prævijs non infunditur, ne quidem in Sacramento: consequens est contra aduersarium, quia talis actus esset iustificativus, qualis tamen non prærequiritur ad infusionem habitus Charitatis in Sacramento. Secundo sic. ad infusionem habitus fidei non sufficeret actus fidei imperfectus & impurus, non acquiescens soli revelationi & veritati, sed innixus insuper motivo

scientiæ vel opinionis, tanquam motivo patriæ ergo nec ad infusionem habitus Charitatis sufficeret actus Charitatis imperfectus, vt vult aduersarius. Ergo argumentum nimium probat. R. rectè, negando paritatem, disparitas est evidentior. nam ideo prærequiritur actus Fidei & Spei, quia sunt prærequisiti ad actus aliarum virtutum supernaturalium; nam fides est instrumentum, quo Deus erga hominem exercet suum magisterium, cumque instruit; quem finem & quibus medijs eum querere debeat: Spes autem ergo animum & proponit probabilitatem finis consequendi, sine qua homo non adhiberet media ad finem. Aliter se res habet in Charitate, sicut con actu possunt exerceri actus aliarum virtutum, & apud omnes certum est. Disparitas est 2. quia virtute Sacramenti, quo merita Christi nobis applicantur, & profunt ex opere operato, debet tunc suppleri aliquis defectus alicuius perfectionis, seu dispositionis, ex parte suscipientis, qui alias requireretur, & requisita fuit in veni legi, & hunc dicimus esse defectum Charitatis.

993. Obijcit 6. & virget prius argumentum. Tridentinum dicit, iustificationem renovationem interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum quibus in eo inimico amicus: atqui non voluntarie sit amicus, qui nullo modo amat. Et ceterè cum ad amicitiam requiratur vt alteri afficiamur in ratione finis CUI, non potest esse dispositus ad amicitiam divinam, qui nullum talem affectum habet erga Deum. Sanè in peccato præcipua malitia quam agnoscunt Scholastici, est auersio: Deo in ratione finis CUI: sub qua ratione ipse est optimus, & magis meretur amorem, quam sub quacunque alia ratione, hoc est, quatenus est bonus nobis. Ergo peccatum non debet debere nisi per oppositam conversionem ad eundem Deum tanquam ad finem CUI. Ità ille. Itaque argumentatio vel probat requiri cum Sacramento, adeoque semper actum perfectum Charitatis, adeoque per se iustificativum, vel probat ad infusionem gratiæ etiam extra Sacramentum sufficere actum amoris imperfectum, (vtrumque negat ipse Pallav.) vel nihil probat, quod verum est. Respondetur enim, satis voluntarie recipi amicitiam habitalem Dei ab eo qui eam libenter desiderat, & elicit in hunc finem efficaciam propostum honestum ac Deo placens, nunquam Deum graviter offendendi: hæc dispositio licet sine Sacramento non sufficiat (prout nec sufficit actus quem requirit Pallav.) sufficit tamen cum Sacramento, ad hoc institutum, vt consuleretur infirmis nostræ in eliciendo actu Charitatis perfectio.

994. Obijcit denique aliud argumentum. [Quis, inquit, potest vel potius exemplum. Quis, inquit, potest congruè dispositum ad impetrandam non tantam veniam sed amicitiam Principis ejus offendere, veniam sed amicitiam Principis ejus offendere, qui sic peteret veniam. Displicet mihi, quia si offenderim, eò quod merui à se puniri. ceterum tua displicentia & de tua auersione gratia sui natura afficiamur.]

CONTROVERSIA III.

Virum Dolor debeat esse prior naturâ vel tempore ante confessionem.

995. **A**ffirmat P. Conink & Layman, sed cum communi Theologorum negandum est, esse necessarium ad valorem Sacramenti, ut dolor villo modo præcedat confessionem, sed fieri posse, ut tempore sequatur confessionem. Probatur, tum solvendo fundamentum contrarium, tum ex praxi fidelium à nemine improbata: solent enim dolorem subungere confessioni, nec Confessarij sunt solliciti, an dolor præcesserit: neque etiam exigunt à penitentibus, ut catu quo dolor secutus sit, instituunt novam confessionem compendiosam & summariam peccatorum prius enumeratorum, ut requirunt adversarij.

Obijciunt. Si dolor non præcedit confessionem, non potest explicari quomodo fiat sensibilis per illam. Recentiores aliqui docent, hoc non esse necesse, quia dolor non est assumptus in ratione sensibilis, neque constituit Sacramentum in ratione signi sensibilis, sed in ratione causæ sative Gratiæ unâ cum cæteris partibus sensibilibus. Respondeo tamen hoc facile posse explicari. Nam ad hoc ut A. fiat sensibilis per B. satis est quod B. sit signum sensibilis alicujus habentis connexionem cum A. & cum B. tanquam suis effectibus: v.g. si dicam alicui *Discede, quia volo studere*: hæc verba reddunt sensibilis studium subsequens, hoc est, præbent argumentum sensibilis inferendi studium subsequens, hoc modo: Petrus dixit, se velle studere, & est homo verax: ergo studet. Ratio est, quia illa verba sunt signum voluntatis, quâ non solum vult affirmare exteriùs, sed etiam quâ vult reipsâ studere, adeoque studium subsequens habet dependentiam ab eadem causâ à qua pendet affirmatio. Pari modo quando dolor subsequitur Confessionem, si tamen habeat connexionem cum voluntate confitendi, cum quâ etiam est connexa confessio, fit per confessionem sufficienter sensibilis, quia confessio non significat quomodocunque voluntatem narrandi peccata, sed significat voluntatem narrandi in ordine ad obtinendam absolutionem, adeoque significat voluntatem saltem implicitam faciendi omnia necessaria ad absolutionem obtinendam.

Quod si fingamus casum, quod quis in ipsa confessione prodat, se quidem habere desiderium absolutionis, sed non dolere de peccatis, nec habere propositum emendandi (prout sæpè prudens potest esse suspicio) tunc quidem confessio non significaret voluntatem dolendi, nisi valde implicitam & conditionatam, nempe si cognoverit necessitatem dolendi ad absolutionem obtinendam, & ideo tunc Confessarij teneretur instruire, & adhortari ad serium dolorem, qui deinde vi prioris voluntatis ponetur, aut certe si prior voluntas

Titt 2

non

effectum habeo. atqui sub hac forma se offerret Deo quicumque peccator in Confessione, qui penitet ex solo motivo metûs. Hoc argumentum probaret imprimis, quod actus Attritionis metu gehennæ ne quidem esset honestus, sed potius contemptivus Dei, sicut illa verba offensoris Principem censerentur contemptui habere. Deinde retorqueretur argumentum, totidem verbis applicando ad actum quem Pallavicinus requirit, & vult sufficere cum Sacramento, non tamen sine Sacramento. Quis putaret congruè dispositum ad obtinendam veniam & amicitiam, qui diceret Principi. displicet quod te offenderim, & pœnas meruerim, itâ tamen ut defacto nullum affectû habeam, erga te & gratiâ tui, pro casu quo nullas pœnas à te timere possem. atqui taliter se sistit Deo peccator per actum quem Pallavicinus ponit: vel, si alium perfectiorem ponit, nihil deerit illi, quominus iustificet, ut supra ostendi. 3. Negando paritatem. disparitas jam est indicata. Vel enim ille actus offensoris Principis esset honestus vel non. si non est honestus, jam non est paritas cum nostro actu, quem ipse Pallavicinus probat contra hæreticos esse honestum. Si autem ille actus ponitur esse honestus, tum iterum est disparitas: quia filius illius Principis non impetravit illi actui tale privilegium, quale Filius Dei per superabundantem satisfactionem & merita infiniti valoris impetravit Confessioni Sacramentali.

Plures alias disparitates eleganter assignat P. Esparza his verbis. [Voluntas infligendi pœnas infligibiles ab homine, non convertitur cum voluntate vitandi injurias omnes adversus eundem. fieri namque potest, ut homo injuriatus non puniat injuriantem, tum propter ignorantiam delicti, tum propter impotentiam; unde earum pœnarum odium non continet in se odium injuriarum, & propositum non injuriandi pro omni eventu. Rursus, pœna saltem præcipua infligibilis à Principe temporali, non est privatio gratiæ & amicitiae suæ, sed interemptio, confiscatio, exilium &c. unde timor adversus principem temporalem, nullum ex sua natura continet in se respectum ad gratiam & amicitiam ejusdem, nullamque per se præsupponit estimationem illius. Præterea bonitas & perfectio propria principis temporalis, non exercet rationem finis ultimi, aut etiam præcipui respectu metûs quo timetur ejus potentia, & respectu odij injuriarum ex metu: neque metus iste ac odium subordinatur intrinsicè illi fini. Unde fit postremo, ut eidem Principi non placeat absolute talis metus ac odium, nec ipso consulente ac desiderante concipiatur, nisi tantum comparative, præ affectu de-
teriori. Omnia autem his opposita conveniunt Attritioni.]

non fuit tam efficax, tunc dolor subsequens fiet sensibilis per continuationem presentiae localis, aut alia signa quae tunc procedunt ex voluntate, quae quis vult audire adhortatione adhuc perseverare praesens Confessario, & expectare absolutionem; nam talis voluntas expectandi censetur voluntas esse ponendi dolorem, quem jam cognoscit necessarium ad absolutionem quam praestolaratur. Et hanc perseverantiam tanquam sufficientem ad reddendum dolorem sensibilem, agnoscit Suarez & Pallavicinus.

CONTROVERSIA IV.

Utrum ad valorem huius Sacramenti sit necessarius dolor & propositum conceptum ex motivo universalis ad omnia mortalia: ubi, an hoc Sacramentum ex hoc capite nunquam possit esse validum & informe.

296. **P**rima Sententia docet, sufficere dolorem ex motivo particulari, hoc est non extendente se ad omnia mortalia. Quoad propositum verò fatetur illud debere quidem esse conceptum ex motivo extendente se ad omnia peccata deinceps perpetrabilia, non tamen esse necesse, ut sit ex motivo extendente se etiam ad peccata praeterita: v. g. commisisti peccatum grave furti & nullum aliud: si doleas de furto ex motivo speciali iustitiae, & proponas deinceps vitare omnia mortalia ex motivo honestatis quae reperitur in vitando relapsu post factam reconciliationem, eris, juxta hanc Sententiam, sufficienter dispositus, ut confitendo furtum valide & fructuose absolvaris.

Hinc inferunt posse Sacramentum Pœnitentiae aliquando esse validum & informe, hoc est, sine fructu: nempe si habuisses adhuc aliud mortale v. g. luxuria, sed illius non recordereris, & ideo de illo non doleres, nec illud retractares: tunc, inquiunt, Sacramentum esset validum, sed sine fructu gratiae: validum esset, quia essent positae omnes partes constitutivae: esset autem sine fructu, quia negatio retractionis luxuria esset obex, ne peccatum furti posset dimitti, non enim dimittitur unum mortale sine alio, & nullum mortale sine retractione. Ita sentiunt Suarez, Lugo, Gaspar Hurtadus, Tannerus, Diana, Bonacini, Filliucius, Dicastillo, & alij. Citant pro se S. Thomam in 4. dist. 17. q. 3. a. 4. quæst. 1. sed immerito. nam ibi S. Thomas ait, posse esse validum sine ullo dolore, quam sententiam retractavit in 4. dist. 23. q. 1. a. 4. ubi ait, Contritionem esse de Essentia Sacramenti.

Secunda Sententia docet, in casu, quo pœnitens habet mortale, debere intervenire motivum universale, extendens se ad omnia mortalia. Et quidem hoc motivum universale si se teneat ex parte propositi, hoc ipso etiam est motivum dolo-

ris: impossibile enim est, ut quis amittat aliud motivum, & simul advertat ad peccatum deinceps commissum destructivum illius motivi, quod dolo de peccato ex tali motivo. Econtrario si motivum doloris est universale, etiam erit universale motivum propositi saltem virtuale. Quia enim fatetur, quod quando dolor est ex motivo universalis, non sit necesse elicere propositum mortale, sed sufficiat virtuale, identificatum cum illo dolore. His positis negat hæc sententia posse Sacramentum Pœnitentiae esse validum & informe. Ita post alios antiquos Vasquez, Conink, Olgavias, Layman, Turrianus, Fagundes, Amig, Pallavicinus, Elparza.

297. Hæc Controversia tota pendet intelligentia verborum quae in Concilio Florentino & Tridentino habentur, ad quae Concilio precebat declarare essentiam huius Sacramenti. Non licet possint afferri congruentia, illa tamen verum serviant ad convincendum, nisi fuerint aperiendum sensum Conciliorum.

Censeo, secundam sententiam esse Conciliorum verbis & menti conformiorem. Probat ex verbis Florentini in Decreto Eugenij 8. *Quoniam*. ubi ait, Materiam huius Sacramenti in eo distingui partes, quarum prima est cordis contritio, ad quam pertinet, ut doleat de peccato commissum cum proposito non peccandi de cetero. Vt prius advertendum est, dolorem formalem esse posse se extendere nisi ad peccata quae memorantur occurrunt, motivum tamen doloris posse latius se extendere, quia potest esse motivum universale. Hinc colligo, adversarios ex verbis aliter me inferre, quod Florentinum non requirit motivum doloris latius patens, quam pateant peccata commissa, eò quod requirit solum dolorem de peccatis commissis. Non poterat enim capere dolorem formalem ampliorem, cum non sit possibile, dolere de peccato, quod non cognoscatur commissum. Quapropter mentem Concilij circa motivum doloris, debemus colligere ex verbis adiectis: cum proposito non peccandi de cetero. Hæc verba si sincere spectentur, planè ingenerant in conceptum propositi universale, extendentem se ad quodvis peccatum possibile, adeo ut vi talis propositi nec peccata praeterita posita fuissent illi positi nec peccata praeterita posita fuissent illi positi nec peccata praeterita posita fuissent illi positi. Ratio qui inducit propositum tunc existisset. Quia Concilium requiritur tale propositum, quo homo quasi renovaretur ipsum propositum, quod debebat habere antequam peccaret, nempe debebat habere voluntatem non peccandi mortaliter, ex motivo universalissimo, extendente se ad quodcumque peccatum & non tantum ad peccatum habens respectum ad relapsus: hoc inquam propositum à quo propositum recessit, debet renovare, quando non surgere à peccato: atqui non renovaretur hoc propositum, si novum propositum ex animo mortali motivo eliceret: ergo debet eliciere propositum ex motivo universalis.

Confirmatur 1. Quia si verba Concilij li-
ceret restringere ad Propositum universale vni-
versalitate tantum se extendente ad relapsum,
poterit alius restringere magis, & dicere, requiri
duntaxat propositum non repetendi peccata com-
missa, adeoque non se extendens ad omnia pec-
cata, quorum species nunquam commissæ est: hoc
autem est contra ipsos adversarios: ergo si verba
Concilij debent accipi de proposito ejusque moti-
vo latius se extendente, quam ad quæ se extendit
dolor formalis, nempe ad sola commissæ & me-
moriarum occurrentia, non nisi merè arbitrariè sit
extensio ad sola peccata habentia rationem rela-
psus.

Quod si dicant adversarii (sicut dicunt) ideo
debere magis extendi propositum, quia aliquin-
plus requireretur ad justificationem hominis per
baptismum, qui nullum peccatum personale com-
misit, quam requireretur ad justificationem illius,
qui plurima commisit, nempe quia in adulto, ut
per baptismum justificetur, requiritur propositum
universale, servandi totam legem: si inquam hoc
dicant, nemo non videt, hæc ipsa ratione clarif-
simè probari, in penitente requiri etiam propo-
situm huiusmodi universale, aliquin minus re-
quireretur in tali, quam in illo qui nullo commis-
so peccato est per baptismum justificandus.

Confirmatur ulterius. Propositum quod re-
quireritur, debet ex modo tendendi & motivo suo
esse inconjunctibile deinceps cum peccato, ut tra-
dunt Adversarii, præsertim Lugo contra quosdam
(quos sequitur Dicastillo) volentes sufficere propo-
situm ex motivo restricto ad solas species pec-
catorum confessorum: atqui propositum exten-
dens se solum ad peccata futura ex motivo vitan-
di relapsum, non est inconjunctibile, sed conjun-
gibile cum peccato futuro, ut bene advertit Arria-
ga, nempe casu quo alicui ex postfacto constaret,
illa peccata quæ prius putaverat se commississe,
revera se non commississe. ergo tale propositum
non est sufficiens. Aliud exemplum offert Card.
Pallavicinus c. 28. his verbis. [Qui putaret se Sa-
cerdotem exempli gratia, posset in adversariorum
Sententia facere propositum restrictum etiam ex
motivo formali ad peccata habentia turpitudinem
ex dignitate Sacerdotis, utpote quæ sola peccata
existimaret sibi possibilia, atque adeo posset facere
tale propositum in sensu composito, cum quo pos-
set conjungi aliquod peccatum mortale, si forte
huic homini patefieret, se verè non esse ritè, &
validè ordinatum.

998. Probatum Conclusio 2. ex Tridenti-
no Sess. 14. can. 4. ubi omnes illos actus, qui requi-
runtur ad justificationem per Sacramentum Pœni-
tentia, ait esse partes huius Sacramenti, his verbis:
[Si quis negaverit, ad integram & perfectam pec-
catorum remissionem requiri tres actus in pœni-
tente, videlicet Contritionem, Confessionem, &
Satisfactionem, quæ tres Pœnitentiæ partes di-
cuntur, anathema sit.] Ex quibus sic argumen-
tari licet. Si Sacramentum Pœnitentiæ potest

esse validum, & informe, sequitur, posse dari
omnes partes Sacramenti, & tamen deesse aliquid
requiritum ad justificationem: porro hoc quod
deesset, non esset aliud quam actus pœnitentis:
atqui hunc ipsum vocat Tridentinum partem Sa-
cramenti: ergo adhuc deesset aliqua pars. & ideo
quoties non est fructuosum, non est validum ex
defectu partis.

Responder Lugo n. 94. omnes debere fateri,
quod aliquando per accidens aliquis dolor sit di-
spositio ad gratiam in hoc Sacramento conferen-
dam, qui tamen non sit pars Sacramenti. v. g. qui
recipit baptismum cum effectu gratiæ, si deinde
peccaret mortaliter, posset dolere de illis pec-
catis commissis post baptismum ex hoc motivo, quod
essent peccata hominis Christiani, quæ sola sunt
materia Pœnitentiæ; nec videtur dubium, quod
ille dolor sufficeret ad valorem Sacramenti. quod
si ille homo baptismum suscepisset absque dolore
de peccatis præteritis, ac per consequens absque
effectu gratiæ, non sufficeret ille dolor ad fructum
Sacramenti: ergo deesset dolor de peccatis com-
missis ante baptismum, qui esset quidem dispo-
sitio ad gratiam, non tamen esset pars Sacra-
menti.

Sed contra. Negari à nemine potest, quod
Christus potuerit hoc Sacramentum ita instituire,
ut illius pars essentialis esset non quicumque dolor,
sed dolor ex motivo universalis, & prout nos con-
tendimus defacto esse institutum: quod si ergo Chri-
stus ita instituisse, consequens esset, quod dolor
consistens in indivisibili totus esset pars Sacra-
menti, etiam quando se extenderet ad peccatum
ante baptismum commissum: hinc tamen non
rectè inferres, quod etiam ipsa peccata ante bap-
tismum commissæ essent materia Sacramenti: ergo
nec defacto potest ritè inferri, quod peccata ante
baptismum commissæ essent materia huius Sacra-
menti, si dolor de illis, ut nos dicimus, esset pars
Sacramenti. Malè ergo supponit Lugo tan-
quam indubitabile, quod in illo casu sufficeret
dolor de peccatis præteritis, ut sunt hominis Chri-
stiani.

999. Probatum denique ex cap. 5. ejusdem
sess. ubi dicitur. [Constat enim nihil aliud in
Ecclesia à pœnitentibus exigì, quam ut postquam
quisque diligentius se excusserit, ea peccata con-
fiteatur, quibus se Dominum mortaliter offen-
disse meminerit. Reliqua autem peccata NB.
quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in vni-
versum eadem confessione inclusa esse intelligen-
tur: pro quibus fideliter cum Propheta dicimus:
ab oculis meis munda me Domine.] Ecce! Conci-
lium dicit, in universum peccata mortalia occulta
intelligi inclusa in eadem confessione, & per ean-
dem confessionem peti etiam eorum veniam.
atqui certum est, non peti eorum veniam, quæ
quis nullo modo retractat: ergo secundum adver-
sarios aliqua peccata commissæ sed non occurren-
tia, non erunt in confessione inclusa: ergo vel
confessio erit nulla, vel si est valida, ideo erit va-

Tert 3

lida.

lida, quia ratione universalis doloris sunt inclusa: ergo ad valorem confessionis ex mente Tridentini requiritur dolor universalis. Ergo, ut verbo dicam, Adversariorum Sententia videtur inherere cortici verborum, nostra verò magis assequi mentem Concilij.

CONTROVERSIA V.

Qualis Dolor & Propositum requiratur ad Confessionem venialium.

1000. **D**icendum est 1. Ad validam & fructuosam Confessionem Venialium, non est necessarius dolor aut propositum extendens se ad omnia possibilia Venialia, sed sufficit si propositum excludat voluntatem peccandi mortaliter, & insuper illa venialia detestetur, à quibus petit absolvi. Probatur 1. à posteriori. Nam omnes fatentur, posse vnum Veniale remitti sine alio, & posse confessionem fieri de aliquibus, cum actuali affectu ad alia venialia. Hoc ipsum colligitur ex praxi, quæ ostendit sine scrupulo nos confiteri venialia: esset autem res scrupulis obnoxia, si semper deberet intervenire propositum vitandi omnia venialia, quod esset difficillimum, & supra communes hominum vires, ut magis patebit.

Probatur Conclusio 2. & quasi à priori, vel potius ex communi sensu hominum, à Pallavicino c. 28. n. 282. Ad impetrandam veniam ab offenso duo requiruntur & sufficiunt. primum est, velle efficaciter amicitiam illius à quo veniam petimus: (ecce! propositum excludens voluntatem peccandi mortaliter) secundum, efficaciter excludere omnia illa quorum veniam petimus. Quod autem hoc secundum requiratur (quod aliqui negarunt) probatur. Quia attritio est necessaria pars hujus Sacramenti, ut probatum est: atqui attritio quæ est pars, debet esse efficax detestatio peccati commissi, ut probatum etiam est: ergo non sufficit quæcumque inefficax displicentia, ut quidam volebant.

1001. **O**bjicitur 1. Si requireretur modo dicto detestatio & propositum efficax circa omnia Venialia quæ quis confitetur, & à quibus absolvi cupit, sequitur non posse hominem unquam confiteri & absolutionem petere ab illis venialibus, quæ commissæ sunt ex morali necessitate, sive, ab illa multitudine quam totam erat moraliter impossibile evitare, sicut de lege ordinaria est moraliter impossibile, adeoque defacto nunquam futurum, ut quis per longum tempus abstinere ab omnibus venialibus: consequens est contra praxin: Sequela probatur. non possum enim prudenter mihi proponere non facere, quod certò scio me facturum: atqui certò scio, me sicut ante hac ita deinceps non evitaturum omnia venialia, si redeant circumstantiæ moralem necessitatem inferentes: ergo &c. unde consequens esse videtur, non requiri respectu venialium detestatio-

nem & propositum efficax, sed sufficere simplicem displicentiam.

Hæc obiectio multis difficilior apparet, quàm reip̄a sit, & si rectè attendatur, habet quoddam locum in mortalibus. contingit enim aliquos in certis vitijs ita esse habituos, ut mortaliter certi sint, se iterum lapsuros, nec possint se illo modo erigere ad firmam spem ea diu cavendi, & tamen fatentur Theologi, talem posse absolvi, modò hic & nunc eliciat propositum tale tamque efficax in modo tendendi, ut non possit coniungi cum voluntate peccandi, cum voluntas peccandi sit revocatoria talis propositi: omne enim propositum humanum est revocabile; ac proinde potest stare propositum non peccandi cum futuritione revocationis. Pari modo de Venialibus moraliter inevitabilibus potest defacto concipi propositum ex se efficax impossibile, dum perseverat, cum peccato veniali, & immensè sufficiens ad omnia vitanda, quamdiu perseverat; esto certus sim, non perseveraturum; nam hæc certitudo non pertinet ad voluntatem, sed ad intellectum; adeoque illud efficax propositum potest coniungi cum iudicio de futura revocatione, fundata in experientia vel revelatione divina, qualis habetur de morali necessitate peccandi venialiter, expressa in Trid. & suo loco declarata. Sic Petrus, etiam audita revelatione de futura negatione, poterat tamen, imò tenebatur elicere propositum non negandi.

Confirmatur. Sicut se habet retractatio de & detestatio respectu peccatorum præteritorum, ita se habet propositum respectu futurorum: atqui retractatio præteritorum non est efficax effectivè, sed tantum affectivè, hoc est, coniungitur cum evidenti cognitione quòd non possumus recedere, ut peccatum non præcesserit, quæ tamen cognitio non impedit, quominus sit talis avertio, ut si tempore peccati commissi existisset, omnes affectum peccandi excludisset: ergo potest etiam propositum esse affectivè efficax, non obtinens cognitione de morali necessitate peccandi.

1002. **O**bjicitur 2. Si ad Confessionem Venialium requiritur retractatio omnium quæ quis vult subijcere clavibus, & quidem si quis, ut solet fieri, se accusat de omnibus in confitendo, sequitur facillimè posse huiusmodi dolorem & propositum revocari per veniale consequentium illud dolorem: unde iterum consequetur, tunc Sacramentum fore nullum, quod dum videtur. R. cum Card. de Lugo, quòd quamvis illud propositum realiter sit actus indivisibilis, virtualiter tamen sit multiplex, hoc est, magis de testativum illorum Venialium, quæ sunt cetera graviora, magisque deliberata. Unde licet per aliquod leve veniale revocetur propositum, quoad ea venialia, quæ sunt aqualia, vel etiam leviora illo, quod de novo commissum est, non tamen revocatur quoad graviora, & ideo saltem à graviore absolvetur, quia respectu illorum adeo debita dispositio. Declarat hoc Pallavicinus de

plici exemplo. Qui donat Petro causâ mortis totam suppellectilem, quam nunc habet, si postea disponat de aliqua parte illius, non censetur revocasse donationem quoad alias partes. Item si Petrus inerat amicitiam cum Paulo, per voluntatem, qua decrevit nunquam eum offendere, nec in magnis, nec in parvis, etiamsi postea Petrus eum offendet in aliqua minima re, prout est inevitabile inter amicos, non censetur revocata tota illa voluntas, ita ut non remaneat amplius habitualiter, & moraliter amicus.

1003. Quia verò contingere potest, ut in certis casibus revocatio voluntatis quoad vnam partem, sit etiam revocatio ejusdem voluntatis quoad omnem partem seu formalitatem, ideo non oporteret tradere vnam alteramve regulam, discernendi, quandonam revocata voluntate quoad partem censetur esse revocata vel non revocata quoad totum.

Prima regula potest esse hæc. Quando motivum propositi fundatur in ipsa pluralitate rerum quas sibi quis proponit, tunc revocato proposito quoad partem, revocatur quoad totum: v.g. si tibi proponas confiteri omnia tua mortalia, quia aliter non valet confessio, tunc si revocas propositum quoad vnum, censetur revocasse quoad omnia: item si proponis tibi ad lucrandas Indulgentias præstare tria opera quæ Pontifex requirit indivisum, tunc si revocas propositum quoad vnum, v.g. quoad jejunium, censetur etiam revocasse quoad cetera.

Secunda Regula. Quando Motivum propositi æquè reperitur in singulis atque in tota pluralitate, & non melius aut perfectius in pluralitate, quam in singulis, revocato proposito quoad vnam partem, censetur revocatum quoad omnes: v.g. qui propter honestatem credendi proponit credere omnes articulos cum eadem credibilitate revelatos, si revocat quoad vnum articulum, censetur revocasse quoad omnes.

Tertia Regula. Si verò econtra motivum propositi ita reperitur in singulis, ut magis reperiatur in pluribus, quam in vno, vel magis in B. quam in A. & movebat secundum omnem gradum & vim movendi, tunc revocato quoad vnum seu quoad A. non censetur revocatum quoad cetera. v.g. qui ex motivo liberalitatis magnæ vult donare omnia bona, si revocat quoad vnum determinatum bonum, v.g. fundum A. non propterea censetur revocasse quoad cetera bona, quia licet non amplius velit esse liberalis summe, vult tamen adhuc esse liberalis valde vi prioris voluntatis, quæ volebat esse liberalis summe, postea verò restrinxit, & temperavit. Item, qui sibi proponit esse gratus Petro pro omnibus beneficiis, quæ deinceps accepturus est ab eo, deinde non est gratus quoad aliquod beneficium leve, non propterea revocavit voluntatem quoad beneficia majora; nam quod majus est beneficium, eò major est obligatio gratitudinis, & eò major est ingratitude respectu illius: potest autem aliquis velle esse leviter ingratus, non tamen graviter.

Jam ergo ad nostrum propositum; si quis omnia venialia detestetur ex motivo suscipiente magis & minus. v.g. quia diminuunt fervorem Charitatis, & plura quidem magis quam vnum, item vnum magis, quam alterum, vi talis propositi adhuc censetur detestari ea quæ sunt graviora, etiamsi quoad vnum levius mutaverit voluntatem: quia magis detestabatur majorem diminutionem quam minorem. Porro hoc ipsum potest contingere etiam respectu Mortalium. Verum quia qui in vno horum delinquit factus est omnium reus, Jacobi 2. & ideo vnum sine altero non dimittitur, ideo revocato proposito quoad vnum, licet quoad affectum non sit revocatum quoad cetera, quoad effectum tamen remissionis perinde est, ac si quoad omnia esset revocatum.

CAPVT VIII.

DE CONFessione, EIVSQVE MATERIA CIRCA QVAM.

CONTROVERSIA I.

An Iure divino sit obligatio confitendi peccata mortalia dubia.

1004. **N**on est questio de dubio positivo, quando adest probabilis ratio, à qua possit homo prudens moveri ad judicandum, peccatum non esse commissum; tunc enim conveniunt

Theologi, non esse obligationem confitendi, etiamsi adsit non solum suspicio quadam de peccato commissio, sed etiam quadam probabilitas. Quod si econtra haberet homo probabilem rationem, se commississe peccatum, & nullum probabile

bile fundamentum se non commisisse, conveniunt etiam cum teneri confiteri. Vnde quidam Recentior in suis thesibus non rectè confundit hunc casum cum eo de quo est præfens controversia.

Quæritur ergo de dubio negativo, hoc est, quando nec pro se, nec contra se habet rationes probabiles, tamen ad sint indicia quædam momenti suspicionem seu timorem, an non sit commissum tale peccatum, & hoc est dubium facti. Neque est hoc dubium confundendum cum dubio, quo quis dubitat, an peccatum quod certò scit se commisisse, fuerit confessus: nam tunc etiam conveniunt (excepto fortè Caramuele) esse obligationem confitendi, quia lex manet in possessione.

1005. Tamen ante hac affirmativa sententia ab auctoritate invaluerit, ut ob eam potissimum plurimi subscriberent, hodie tamen negativa sententia non pauciores patronos habet. Affirmativa patronos referre non est opus. Interest referre auctores, qui pro negativa stant. Itaque pro negativa stat imprimis P. Conink d. 7. dub. 8. n. 69. Quamvis non satis consequenter doceat, eum qui scit se peccasse, dubitat tamen an mortaliter vel venialiter, teneri confiteri. Eandem negativam absolute defendit Caramuel, qui tamen immeritò pro hac sententia citat Joannem Sanchez *Select. disp.* 1. n. 12. nam ibi tradit doctrinam communissimam, scilicet, quod qui confitetur peccatum dubium, communiter illi adjungat materiam certam, ut non debeat absolutio dari sub conditione [semper tamen, inquit, liberum erit penitenti solam materiam dubiam confessioni subicere, quando certam mortalem non habet, vel in solam venialem fuerit lapsus] hoc est verissimum, sed nihil pro sententia Caramuelis. æquè immeritò citat Baldellum & Salas, qui loquuntur de debito ex iustitia commutativa, scilicet, quod quando dubito, an debeam centum, possim in conscientia judicare me non debere, id quod etiam alij docent, admittentes obligationem confitendi peccata dubia. Eidem sententiæ favet Layman, qui tamen protestatur, se nihil velle decernere, sed alijs considerandum relinquere (& hæc erit etiam mea intentio.) Favet etiam Granadus & Præpositus, qui vocat speculative probabile, sicut & Arriaga n. 28. dicens, stando in ratione non carere magnâ probabilitate. Eandem probabilitatem agnoscit Palao, dum affirmativam solùm ut veriozem tradit p. 9. n. 16. Ultrà hos citat pro hac sententia P. Andreas Mendo P. Antoninum, Tabienam, Paludanum, Petrum Marcantium, Authorem casuum conscientie, Joann. Sanchez in *disp. manuscripta*. Philibertum Marchinum, Josephum de S. Januario, P. Bauri, Terracinum, Lovanienfes, & alios. Post hos omnes novissimè eam asserit P. Antonius de Spiritu S. in *Directorio Confess.* tr. 5. d. 5. f. 2. n. 275. Hic ipse tamen Auctor prius tradiderat n. 271. Sententiam tertiam, quâ tollit omnem

materiam disputandi de hoc puncto, nempe docet, quod si agamus de regimine propriæ conscientie, non dentur dubia negativa, semper enim occurrunt rationes aliquæ leves, aut graves, juxta quas actiones & resolutiones nostras gubernare possimus. Unde in examine conscientie alienæ, aut propriæ, his debemus regulis securissimis uti. Derog. Juris in 6. reg. 6. Nemo potest ad impossibile obligari. Ergo, qui fecit, quod potuit, fecit quod debuit. 15. Odiâ debent restringi, & favores convenit ampliari. 30. In obscuris minimum est sequendum. 47. Presumitur ignorantia, ubi scientia non probatur. 54. Qui prior est tempore, potior est jure. Ergo in dubijs standum est pro possessione, quæ fuerat ante dubium. 65. Melior est conditio possidentis. 45. Inspecimus in obligari, quod est verissimum, vel quod plerumque fieri consuevit.

Inspecimus nunc argumenta utriusque partis, cum responsionibus, quæ possunt adhiberi.

Argumenta partis affirmantis obligationem.

1006. PRIMUM argumentum. Ex sententijs oppositis ad praxin spectantibus, illa elateri præferenda, quæ est conformis sensui ac iudicio fidelium, atque ipsi continuè praxi, nec habet contra se rationes enervantes vim praxi, & communis iudicii: sed talis est sententia affirmans obligationem confitendi peccata dubia. Ergo, &c. Major supponitur. Minor probatur, quia propter continuam praxin nullus audet absolute contrariam, ut practicabilem asserere. Viderunt nempe DD. ex ipso usu & praxi totius Ecclesiæ, cujus initium non agnoscitur, rectè colligi, ab ipsis Apostolis promanasse, ut loquitur Card. de Lugo.

Ad hoc argumentum respondetur in eadem cordatè supponi, quod non probatur. Supponitur continua praxis, quod peccata dubia negativè fuerint Christiani confessi ex obligatione indubitanter cognita, quod non probatur, nec probari potest: tum quia etiam si ea fuissent semper soliti confiteri aliqui, non probatur, quod non fuerint alij, qui huiusmodi dubia prædicta deposuerint (ut fieri posse ostenditur) & tantquam scrupulum rejecerint. Deinde non potest probari, quod etiam illi, qui confessi sunt peccata negativè dubia, id fecerint ex cognita obligatione certa: fortè enim id fecerunt ad melius esse, fortè quia id ab vno doctore audierunt. Tertio non potest probari, quod illi, qui confessi sunt aliqua peccata, dicendo, se dubitare an fecerint, quod, inquam, locuti sint de dubio negativo, & non potius de dubio positivo, quatenus habuerunt probabilem rationem se peccasse, & fortè nullam, quod non peccaverint. Certè huiusmodi peccata solere sub dubio supponi, à fidelibus, plus quàm certum est. Quomodo ergo poterit probari praxis fidelium, quod

in confessionali distinxerint dubium negativum à positivo? quousque fidelium habet accuratam hujus distinctionis notitiam? Accedit, quod ex antiquioribus, qui illam sententiam tenuerunt, plerique nixi sint fundamentis inefficacibus, ut posteriores agnoverunt: v. g. quod in dubio debeamus sequi tutiorem partem; quod debeamus omnia explicare sicut sunt in conscientia: quod debeamus omnia confiteri, de quibus ante hoc Sacramentum institutum debebamus elicere contritionem: hæc inquam argumenta sunt insufficientia, quia nimium probant, nempe quod etiam illa dubia deberemus confiteri, à quibus nos aliqua probabilitas absolvit. Denique supponitur in argumento, quod nullus DD. audeat contrarium asserere, & praticare, quod falsum esse patet ex allegatis: unde etiam patet, sententiam affirmativam non pollere illà certitudine, quam Suarez & Sanchez illi tribuit, hodie autem communius illi negatur.

1007. Secundum argumentum est Card. Pallavicini n. 306. [in dubio, vtrius ex duobus res sit, dividitur à Judice inter eos: ita est faciendum in casu nostro. Si tu non es peccator, gratia Dei est tua: si es peccator, habes debitum carenti illà in æternum, & subeundi infernum. Deus ex sua benignitate permittit, ut in hoc dubio res dividatur, magno cum excessu pro nostra parte. Damus enim aliquid minimum ex nostro, hoc est confessionem peccati tanquam dubij, & Deus obligatur ad aliquid maximum ex suo, hoc est ad veniam peccati, & ad promissionem vitæ æternæ.] Ità ille satis eleganter, an æquè nervosè, subsistit. Non enim video, quomodo hinc probetur obligatio determinata ad confessionem, ut Deus obligetur ad veniam: cur enim non sufficere, ut ex tribus medijs vnum ponatur, vel contritio, vel confessio aliorum peccatorum, vel confessio peccati dubij, & quocunque horum posito, Deus obligatur ad veniam: exigere autem determinatè confessionem peccati dubij, est petere principium, de hoc enim disputatur. Taceo falsum esse, quod in dubio semper res dividatur à Judice, quid si enim res sit indivisibilis, ut est Beneficium? Si altera pars est in possessione, & agitur in petitorio, actore nihil probante nulla sit de jure divisio, sed relinquatur res Possessori, nisi partes litigantes sponte compositionem inire, & transigere velint. In casu nostro dubius est in possessione innocentia, & quamdiu non probatur deliquisse, non est cur ipse debeat adire Judicem, impositum illi penitentiam certam pro delicto dubio, sed satis erit, si affectum amicitia exerceat, vel alia peccata confiteatur, ut indirectè absolva- tur à dubio, casu, quo fuisset commissum.

1008. Tertium argumentum, quod paucis insinuat Suarez his verbis. [In eo casu, seclusà Confessione tenetur homo habere contritionem de tali peccato, saltè ratione periculi: sed quod est de necessitate Contritionis, est etiam de necessitate Confessionis. Ergo, &c. Illustrat hoc ar-

gumentum Card. Lugo, quem sequitur Esparza. Sacerdotes sunt constituti Vicarij Christi, ad quos peccata omnia deferantur, quæ debuissent ad ipsum Deum deferri: atqui peccata dubia ante institutionem Sacramenti Penitentia debebant ad Deum deferri per Contritionem: ergo nunc est obligatio deferendi ad Vicarios Dei etiam peccata dubia, sicut est obligatio deferendi peccata certa, quæ obligatio colligitur ex illis Christi verbis: *Quorum peccata retinueritis, retenta sunt.*

Ad hoc argumentum responderi potest ex Ariaga, majorem non esse vniversaliter veram; nam in lege antiqua erat obligatio Contritionis in periculo vitæ, quandocunque erat probabile dubium peccati mortalis, ne ille homo se exponeret evidenti periculo damnationis; & tamen in lege Gratiæ non successit loco hujus obligationis obligatio confitendi peccata hujusmodi, ut supponunt ferè omnes DD. Neque dicas, etiam in articulo mortis defacto esse obligationem confitendi peccata probabiliter seu positivè dubia, ob majorem securitatem & moralem certitudinem justificationis, quam affert Sacramentum, non item affert existimata contritio. Non, inquam, hoc dicas. Nam licet obligemur in articulo mortis confiteri peccata positivè dubia ex lege Charitatis ob majorem certitudinem, hæc tamen obligatio cessaret in casu quo aliunde haberetur talis certitudo; v. g. quia prius jam illud peccatum positivè dubium erat indirectè delerum per confessionem aliorum peccatorum, ut optimè advertit Card. Pallavicinus c. 32. n. 302. & P. Antonius à Spiritu S. n. 290. Addo ego aliam instantiam. Ante institutionem hujus Sacramenti erat obligatio elicendi contritionem extendentem se etiam ad circumstantias aggravantes peccatum notabiliter, & tamen in hac obligationem non successit obligatio confitendi circumstantias aggravantes. Ergo non est vniversim vera major propositio. & hæc est prima responsio.

Secundò responderi potest cum docto Recentiore, Christum voluisse, ut ad Tribunal Ecclesiæ deferantur omnes causæ, quæ prius debebant ad ipsum deferri, in quantum hæc delatio erat necessaria & utilis ad cognoscendam causam & æquitatem judicij servandam: cum ergo ad Judicium absolutum explicatio dubij negativi planè nihil servare possit, cum Sacerdos ex hoc tam parum judicare possit, quàm parum ipse penitens, qui ne quidem ad probabile judicium se resolvere potest, meritò censemus, nos ad istam explicationem non teneri: Hæc ille Recentior, & meo judicio benè. Et hæc sunt argumenta sententiæ affirmantis, & imponentis obligationem tam gravem.

Argumenta Sententiæ negantis.

1009. PRIMUM argumentum desumitur ab auctoritate Concilij Tridentini sess. 14. c. 5. quod, ut obviaret Calvini calumniæ, quod obligatio confitendi sit conscientiarum Carnificina, declarat,

V v v

declarat, obligationem poenitentis his verbis. [Ex his colligitur, oportere poenitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recensere.] Et inferius. [Sed & impium est, Confessionem quæ hac ratione fieri præcipitur, impossibilem dicere, aut carnificinam illam conscientiarum appellare; constat enim nihil aliud in Ecclesia à poenitentibus exigi, quàm ut post, quam quisque diligentius se excusserit, & conscientia suæ sinus omnes & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum & Deum suum mortaliter offendisse meminerit:] Jam sic. Peccatorum dubiorum nec est conscientia, propriè loquendo, nec memoria. rectè enim & cum veritate quis de illis dicere potest, se eorum non meminisse, non habere conscientiam: nam meminisse, & habere conscientiam, non sonant primam apprehensionem aliquam non suavisimam, nec meram suspensionem, sed significant Judicium, saltè reflexum de probabilitate rei, & quodd ad sint fundamenta propter quæ quis posset prudenter opinari aut scire. Atqui talia non adsunt quoad peccata dubia: ergo eorum non habetur conscientia, nec eorum meminimus: atqui juxta Tridentinum solum obligamur ad confitenda, quorum conscientiam habemus, & quorum meminimus: ergo non datur obligatio confitendi dubia.

Confirmatur. Si Conscientia hic acciperetur prout abstrahit à dubia & certa, complecteretur etiam dubiam positivè, quia nulla sit hujus exceptio in Tridentino, vel si fit exceptio fit per illa verba recensita. Atqui si conscientia dubia positivè non comprehenditur per vocem Conscientiam, & Meminisse, multò minùs comprehenduntur peccata dubia negativè, ut manifestum est, quia magis accedunt ad ignorantiam: ergo Conscientia non accipitur ut Genus ad Conscientiam certam & dubiam, sed accipitur pro specie Conscientia certæ, non quidem evidentis, sed moraliter certæ, hoc est, quod ita probabile est, ut pro innocentia nulla stet probabilitas.

Ad hoc argumentum respondet P. Mendo, Tridentinum definivisse id quod certum erat, nempe peccata certa esse necessariò confitenda, cetera verò reliquisse disputationi Theologorum. Verùm non capio vim hujus responsionis. Si enim Concilium solum id definivit, quod certum est, nempe peccata certa esse necessariò confitenda, quid ergo, quæso, significant illa verba: constat ergo nihil aliud exigi? &c. si nihil aliud exigitur: quomodo ergo relinquatur disputationi Theologorum, quod aliquid aliud exigatur? Deinde: si Tridentinum reliquit hoc disputationi Theologorum, quomodo ergo verum est, quod continua Praxis & consensus DD. stet pro sententia obligante, & quod hoc sit signum veritatis & doctrinæ ab Apostolis per traditionem acceptæ? Hæc mihi conciliatæ difficultas sunt.

1010. Secundum, argumentum & meo iudicio optimum est negativum. Nulla obligatio, præsertim gravis, est imponenda fidelibus, quæ nullâ efficaci ratione probatur, sed obligatio confitendi dubia peccata non probatur, ut latius videtur patere ex solutionibus adhibitis: ergo non est fidelibus imponenda. Omitto alia argumenta quæ affert P. Antonius à Spiritu S. & P. Mendo, quia puto recipere claram solutionem.

Post hæc scripta occurrit mihi alia probatio, quodd peccata negativè dubia reverà & Theologicè ac etiam Canonisticè loquendo, non sint in conscientia nostra. In cap. fin. de Præscript. dicitur. Oportet, ut qui præscribit, in nulla temporis parte rei habeat conscientiam alienam. sublimo, atqui præscriptioni non obstat, si post eam bona fide captam, superveniat dubium etiam negativum de re an sit aliena: ergo habens tale dubium non habet conscientiam rei alienæ: ergo pari modo qui dubitat, an peccaverit, non habet conscientiam rei alienæ.

CONTROVERSIA II.

An Circumstantia aggravantes sint necessariò aperiende in Confessione.

1011. Sciendum est 1. tam in actu bono quàm in malo aliqua prædicata dici esse de substantia actûs, seu pertinere ad substantiam actûs, alia verò dici Circumstantias; & licet hæc prædicata aliud non sint quàm formalitates, seu formaliter distincta prædicata, vocatur tamen unum respectu aliorum quasi substantia respectu accidentium; quia sicut Substantia est radix accidentium, & præsupponitur ad illa cum aliqua prioritate, ita etiam secundum modum concipiendi, unum prædicatum est quasi prius logicè seu prioritate rationis, vel prioritate secundum subsistenti consequentiam: v.g. si volo occidere Patrem meum, homicidium est prædicatum pertinens ad substantiam actûs, Parricidium verò dicitur circumstantia, quia secundum conceptum nostrum parricidium includit & supponit homicidium, sed non econtra. Potest verò contingere, ut in eodem indivisibili actu sint duo prædicata substantia, eod quod neutrum habeat ullam prioritatem ad alterum, quod alibi ostendam, sed hoc nihil facit.

Sciendum est 2. Circumstantias dividi in illas quæ mutant speciem peccati, & illas quæ intra eandem speciem aggravant; hæc etiam prædicant per oppositionem illa circumstantia, quæ diminuant seu alleviant peccatum. Quod attinet ad circumstantias primi generis, non pertinet ad hunc locum, sed in secundo libro tractabitur regulam cognoscendi differentias specietas peccatorum, & quandonam numero multiplicentur. Ad Circumstantias aggravantes pertinet augmentum numeri, quantitatis, intentionis, durationis, advertentiæ majoris. Ad diminuentes, v.g. vehementia tentationis, metus ab alio incussus etc.

Supponitur

Supponendum est 3. ex Tridentino constare, quod sint explicandæ circumstantiæ speciem mutantes, item numerum peccatorum. Ratio est, quia aliquin non omnia peccata dicerentur; nam quando circumstantia mutat speciem, hoc ipso sunt duæ species in illo peccato, esto realiter identificentur: item si quis tantum confiteretur duas fornicationes, cum tamen ter fuerit fornicatus, vnum peccatum taceretur.

1012. Restat ergo Controversia de Circumstantiis notabiliter aggravantibus, an illæ sint à penitente manifestandæ, etiam non expectatâ interrogatione Confessarij, v.g. qui furatus est mille, an debeat dicere: furatus sum mille: vel sufficiat dicere: furatus sum summam gravem, sufficientem ad mortale.

Prima Sententia affirmat esse manifestandas circumstantias notabiliter aggravantes. Itâ post aliquos antiquos Cajetanus, Dom. Sotus Suarez Henric. Fagundez, Th. Sanchez, Conink, Tanner, Arriaga.

Secunda negat. Itâ S. Thomas in 4. dist. 16. q. 3. a. 2. in respons. ad 5. quest. ubi sic loquitur. [Quidam dicunt, quod omnes circumstantiæ, quæ aliquam notabilem quantitatem peccato addunt, confiteri necessitatis est, si memoria occurrant. Alij vero dicunt, quod non sint de necessitate confitendæ, nisi circumstantiæ quæ ad aliud genus peccati trahunt, & hoc probabilius est.] S. Thomam sequuntur plurimi antiquiores apud Dicastillo. ex RR. Toletus, Valentia, Vasq. Zerola, Pellantius, Sayrus, Reginaldus, aliique apud Dianam p. 1. tr. 7. resol. 1. item Card. de Lugo, Palao, Dicastillo, Pallavic.

Tertia Sententia esse posset, (quam videtur reipâ tenere P. Esparza,) quæ facit discrimen inter Circumstantias aggravantes. Aliquæ enim tenent se ex parte objecti ejusque reali extensione, ut: major vel minor quantitas rei furtivæ. aliæ vero tenent se vni ex parte actûs, ut: major vel minor intensio actûs, major vel minor moralitas seu libertas, proveniens ex minûs vel magis clara cognitione motivorum absterrentium à peccato, aut allucientium ad illud: ac denique brevior aut longior duratio. Priores circumstantias vult esse confitendas, & quoad hoc convenit cum prima Sententia, & addit, illas non esse propriæ circumstantias, sed pertinere ad substantiam actûs, adeo ut illis non manifestatis non sit manifestarum sufficienter peccatum, ratione scilicet æquivalentiæ quæ æquivaleret pluribus peccatis numero distinctis. Posteriores vero vult non esse confitendas, & hoc tribuit secundæ Sententiæ, atque has solas vocatas esse circumstantias aggravantes ab illis, qui tempore S. Thomæ & Scoti scripserunt. maxime autem adducit Alexandrum Alesensem 4. p. q. 18. memb. 4. a. 3. In hanc Sententiam diu multumque conatus sum me resolvere; sed non potui invenire solidum fundamentum illius discriminis, sufficiens ad solven-

da argumenta occurrentia, & ad tenendam doctrinam consequentiam.

Quod attinet ad Alexandrum de Ales, non est hic Auctor pro P. Esparza; docet enim vni ex illas circumstantias, quæ transferunt ad aliud genus peccati, hoc est, quæ mutant speciem, non debere vocari circumstantias, sed substantiam actûs, de alijs nihil habet; & ait vniuersim, omnes circumstantias aggravantes esse confitendas non minûs quàm speciem mutantes.

1013. DICO 1. Non apparet clarum & solidum discrimen inter circumstantias tenentes se ex parte actûs, & tenentes se ex parte objecti. Itâ ceteri Authores; & quidem Suarez & Arriaga in terminis movent, sine inconsequentia non posse obligationem confitendi affirmari de posterioribus, & negari de prioribus: hoc solum discrimen agnoscunt, quod v.g. intensio actûs non soleat ita facile dignosci quandonam fuerit notabilis, & excedens communem peccandi modum; ceterum si advertatur, ajunt esse omnino explicandam.

Probatur Conclusio. Si esset aliquod discrimen, quare circumstantiæ pertinentes ad objectum actûs, potiùs pertineant ad substantiam actûs, & ideo essent confitendæ præ ceteris, esset hoc, quia qui v.g. furatur mille, licet non committat formaliter mille furta vnius floreni sufficientis ad peccatum mortale, committit tamen æquivalenter, hoc est, committit peccatum æquivalens mille furis vnius floreni, & ideo licet non debeat nec possit cum veritate dicere: commisi mille furta vnius floreni, potest tamen ac debet dicere: commisi furtum mille florenorum. atqui hæc ratio tota etiam procedit de circumstantiis primi generis, hoc est tenentibus se ex parte actûs: ergo utrobique est par ratio. Minorem probo per singulos circumstantias. & imprimis clarissime de circumstantia durationis: nam singulorum instantium duratio æquivaleret actui mortaliter peccaminoso, & sufficit secundum se ad peccatum mortale. Secundò ostenditur in circumstantia intensiõis; & quidem si gradus sunt homogenei, clarum est quemvis gradum secundum se sufficere ad mortale, adeoque actum intensum ut quatuor æquivalere quatuor actibus. Si vero sint heterogenei, non propterea minuitur æquivalentia, cum secundus sit primo perfectior, & si seorsim poneretur, utique ad mortale sufficeret. Tertio ostenditur in circumstantia advertentiæ: majoris quàm sit illa quæ requiritur & sufficit ad mortale: nam & illa æquivaleret pluribus advertentijs, quarum singulæ sine reliquis sufficerent ad mortale.

Alia ratio discriminis assignatur ab alijs, & est hæc. Duratio, Intensio, & major præcognitio, sunt prædicata indifferentia ex suo conceptu ad actum bonum & malum, & perinde augent actum bonum ac malum.

Sed contra. Quando dicis esse indifferentia ex suo conceptu, vel loqueris de conceptu specifico illorum prædicatorum, vel de conceptu generico

generico & abstrahente à respectu & conjunctione ad talem actum in specie. Si primum, doctrina non subsistit: nam duratio, intensio, & claritas actus mali non potest inesse actui bono, ut patet. Si secundum, nihil est ad rem 1. quia secundum suum conceptum genericum nec sunt bona nec mala: ergo ut sic considerata non augent malitiam & gravitatem peccati: quomodo ergo sunt circumstantia aggravantes? 2. Eodem modo procedit tota ratio de circumstantiis spectantibus ad objectum: v.g. accipere mille, prout abstrahit à conceptu specifico furti, est prædicatum indifferens ad actum bonum vel malum; si enim accipio mille per modum mutui, vel doni, vel depositi, est actus bonus. Item occidere mille homines, abstrahendo à conceptu specifico occisionis factæ privatæ aut publicæ auctoritate, est indifferens, ut jungatur cum occisione honesta vel inhonesta. Item cognoscere plures faminas, abstrahendo à conceptu specifico fornicationis vel adulterij vel conjugis, est prædicatum reperibile in actu honesto æque ac inhonesto. Seposita ergo hac tertiâ & mediâ sententiâ,

1014. DICO 2. Probabilis est, non esse obligationem per se loquendo, explicandi circumstantias notabiliter aggravantes, antecedenter ad interrogationem Confessarij. Probat Concl. 1. ex Conc. Trident. sess. 14. c. 5. ubi cum dixisset circumstantias speciem mutantes esse confitendas, dixissetque, impium esse dicere, hanc obligationem esse observatu impossibilem, subiungit rationem: [constat enim, inquit, nihil aliud exigere, quam ut ea peccata quis confiteatur, quorum meminerit: [atqui hoc facit, qui confitetur numerum & species: ergo præter hæc nil exigitur. vel sic: Concilium ait, constare quid à fidelibus exigatur: atqui non constat exigere confessionem circumstantiarum aggravantium (cùm hoc sit valde controversum) ergo non exigitur. vel sic. Nihil exigitur, nisi quod constat exigere, sed non constat exigere confitendas esse circumstantias aggravantes: ergo non exigitur earum confessio.

Card. de Lugo putat posse eludi vim hujus argumenti, dicendo, per verba illa, *Nihil aliud*: non excludi circumstantias aggravantes, sed peccata quæ memoriæ non occurrunt: atqui circumstantiæ aggravantes occurrunt memoriæ, & sine illis non satis integrè explicatur peccatum.

Sed virgeri potest optimè ex can. 7. ubi quasi repetitur doctrina capituli 5. ibi ergo dicitur anathema neganti, *necessarium esse jure divino confiteri omnia & singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita & diligenti præmeditatione habetur, & NB. circumstantias, quæ peccati speciem mutant.* Ecce! prius loquitur canon de peccatis spectatis quoad substantiam, & ut formaliter distinctis à circumstantiis; & ne quis putaret hoc sufficere, addit doctrinam dogmaticam de circumstantiis, & solas illas exprimit, quæ speciem mutant: quæ additio esset inepta, si jam omnia ea, quæ ad con-

fessionem sufficiunt, comprehendisset illis verbis *omnia peccata quæ memoriæ occurrunt*. ergo etiam capite 5. quando dixit, *nihil aliud requiri quam confessionem omnium peccatorum &c.* alludit ad præterea verba de circumstantiis speciem mutantibus, quasi diceret, nihil aliud requiri, quam confessionem omnium peccatorum quoad substantiam, & circumstantias speciem mutantibus: ergo aggravantes ab obligatione excludit. Sanè si caput 5. cum canone septimo attentè conferatur, apparet vis argumenti.

1015. Confirmatur 1. Alioquin Concilium modo deceptorio locutum fuisset. Si enim Concilium absolute de circumstantiis tacuisset, censeri posset quoad circumstantias nihil voluisse determinare, sed scholis examinandum relinquere. At verò postquam Concilium expressè mentionem facere voluit circumstantiarum, & expressè unum genus circumstantiarum, scilicet, speciem mutantium, & de his solis dixit esse obligatæ confitendi, præbuit antem rationabilem interdicti, non exigere confessionem circumstantiarum aggravantium, id quod optimo exemplo declarat Irgo. Si enim diceret Concilium, esse obligationem confitendi peccata, quæ consumantur exterius, inferremus non esse obligationem confitendi merè interna. Adde ego aliud simile: si diceret Concilium, esse obligationem confitendi peccata ceræ, & nihil adderet de dubijs, sine hâc ratione concluderemus, non esse obligationem confitendi dubia.

Confirmatur 2. Et maximè ad hominem contra P. Esparza, qui quando agebat de attritione, an debeat esse ex motivo charitatis, partem negativam probavit ex verbis Tridentini, expremmentis totam turpitudinem peccati, & metum inferni, & nullam mentionem facientis motivitratitatis, addiditque regulam generalem his verbis, [Licet non habeat Concilium adjunctam expressè particulam exclusivam alterius motivi, ex sola consideratione turpitudinis, ex solo metu, &c. Perinde tamen accipiendum est, ac si ea particula expressè adjuncta fuisset: quia NB. dum aliud non exigitur, sufficienter excluditur necessitas cujusvis alterius, & quia in materia doctrinali ac dogmatica particularis æquivalere universali, ut fert axioma merito apud omnes receptum, alii enim vacillarent pleræque definitiones dogmaticæ, siquidem plerumque traduntur absque quomodocumque particulis exclusivis. Hæc ille: quæ procedunt in casu nostro: & sensus illius axiomatis est, quod quando Concilium aliquid requirit in particulari, perinde sit ac si diceret: Et hoc est notum, quod requiritur. Nisi aliunde evidenter contrarium constet, aut se declararet Concilium, quod de alijs nihil velit statuere. Hoc sibi vult etiam Regula vulgatissima Juris, quam deducunt DD. ex can. 4. dist. 25. *Inclusio unius est exclusio alterius & vicissim.* Alij aliter efferunt & dicunt, in dogmaticis, quando affirmatur unum esse necessarium,

sarium, & aliud taceatur, de quo etiam dubitari potest, de hoc negatur.

1016. Probatur Conclusio. 2. Adversarij non possunt tradere ullam probabilem regulam, & in praxi observabilem cognoscendi circumstantiam notabiliter aggravantem: sed sine hac regula sententia illorum est perniciofa potius, quam utilis, ergo, &c. Major probatur, & imprimis nullus adversariorum amplectitur regulam supra indicatam, quasi illa sit pars notabiliter aggravans, quæ secundum se sufficeret ad mortale propter in convenientia ibid. indicata. Itaque Suarez & post eum alij assignant in genere hanc regulam: quando scilicet illa gravitas excedit notabiliter ordinarium modum operandi tali modo circa talia objecta. v.g. Si supponamus unum florenum esse materiam gravem furti sufficientem & requiritam ad mortale, tunc non tenebitur fur explicare circumstantiam aggravantem, si duos florenos furatus est, quia, inquit, duo floreni non excedunt ordinarium modum furandi, utpote qui habet aliquam latitudinem, sitamen acciperet quinque florenos, tunc putat Arriaga esse sufficientem aggravationem, quæ explicari debeat, & à fortiori, inquit, si acciperet quinque cum dimidio, quia licet ille Medius non aggravaret notabiliter, aggravat tamen simul cum alijs respectu unius floreni, quem supponimus esse materiam supra quam cadit aggravatio.

Sed contra. Si ille medius florenus etiam explicandus est: ergo si fur vel unum tertium vltius acciperet, deberet etiam explicare, quod nemo alius dicit, sequela patet, quia una cum reliquis etiam aggravat.

Ideo Suarez & alij aliter discunt, & dicunt, modum ordinarium furandi habere quandam latitudinem, intra quam non datur circumstantia aggravans explicanda, sed Confessarius potest illam totam præsumere, sint, exempli gratia, tres floreni: sed si hos notabiliter fur excedat, tunc esse circumstantiam explicandam; adeoque sicut florenus est materia gravis & notabilis, ita si ultra tres florenos adderet unum, excessus esset notabilis, & hunc deberet explicare, & sic deinceps.

Sed contra hoc bene vrget Dicastillo, quia falsum est, quod supponitur, dari aliquem terminum assignabilem furti ordinarij, nam fures furantur datâ occasione plus & minus, sine certo morali termino, & sanè in materia detractionis non capio ullam assignationem certi gradus famæ, qui communiter soleat lædi & non ultra. Præterea quæri potest, quomodo debuerint confiteri primi fures alicujus provincie, qui nihil sciverunt de communi consuetudine furandi?

1017. Probatur Conclusio. 3. Si Circumstantie aggravantes essent explicandæ, tunc etiam essent explicandæ alleviantes, v.g. quando peccatum sit ex summo metu, ex motu vehementis iræ provenientis ex iusto dolore, quando sit alte-

rius dolo, aut vehementi tentatione: consequens est contra praxin: ergo &c.

Ad hanc probationem diversimodè respondent adversarij. Scotus, Canus & Arriaga concedunt sequelam. contra quos rectè ostendit Lugo, sequelam esse absurdam, & contra sensum fidei: quis enim dicat, maritum qui occidit ex summo dolore alium deprehensum cum uxore in adulterio, non rectè explicare suum peccatum, si præcisè dicat: feci injustum homicidium? quis talem obligabit ad denuò confitendum?

Alij ergo, quos sequitur Suarez, negant sequelam; & quidem Suarez varias dat disparitates, quibus utrumque satisfiat plurimum argumento, quo paritatem virgent. Sed non satisfiat argumento Lugonis, quod etiam placuit P. Dicastillo. Sicut enim non licet in confessione minuire aliquid ex materia quæ est necessaria ad integritatem confessionis (qualis per adversarios est circumstantia aggravans) ita non licet opponere aliquid pro materia absolutionis, quod non est materia idonea: atqui hoc faceret, qui circumstantiam alleviantem non exprimeret: ergo &c. Major est certa. Minor declaratur, nam tacendo illam circumstantiam, apponerem illam gravitatem quam peccatum defacto non habet, sed haberet si talis circumstantia non adfuisset: sicut tu ais, tacendo circumstantiam aggravantem, non exprimi omne id quod est materia necessaria confessionis.

DICES. Qui confiteretur homicidium præscindit ab illis circumstantiis: ergo satis exprimit suum peccatum, & dat materiam idoneam, modo in alterutro membro verificetur. R. Pari modo & nos dicimus. Qui confiteretur: *furatus sum magnam summam*, præscindit à floreno & mille: ergo satis exprimit suum peccatum, & dat materiam necessariam confessionis, quæ inest huic furto, in quocunque membro verificetur.

Solvuntur Objectiones.

1018. Obijciunt 1. Si Circumstantie aggravantes non essent confitendæ, tunc qui furatus esset mille vno furto, satisfaceret dicendo: furatus sum florenum. quia reliquam summam, utpote solum aggravantem, non tenetur dicere, & præterea furtum mille floren: est etiam furtum unius, adeoque talis confiteretur verè suum peccatum, & non aliud non commissum. R. Hæc formalitas: esse furtum mille florenorum: non est circumstantia aggravans respectu hujus formalitatis, esse furtum unius floreni tantum. sed respectu hujus: esse furtum unius floreni, cum præcisione an unius tantum vel plurium, quia cum priore formalitate non potest conjungi, cum excludatur formalissimè, sed cum posteriore. Porro qui diceret: *furatus sum unum florenum* speciatò communi modo loquendi, non significat conceptum præcisivum, sed limitativum & restrictivum; & ideo in rigore talis non esset confessus suum peccatum, quod non fuit furtum unius tantum.

tum florenti: & sic negatur sequela: deberet ergo uti terminis significantibus furtum ut præcedens ab uno vel pluribus: v.g. furatus sum summam gravem. quæ verba sunt apta excitare in Confessario desiderium sciendi, quanta fuerit ea summa: hoc enim necessarium est, ut Confessarius possit interrogare, siquidem iudicet opus esse, ad cognoscendam sufficientem dispositionem penitentis, eumque debito modo instruendum de facienda restitutione; ad quam interrogationem habet Confessarius jus, & penitens tenetur tunc respondere, non quod illa explicatio sit materia necessaria ad valorem Sacramenti ut bene notavit P. Dicastillo, sed quia alioquin vellet impedire instructionem sibi pro salute animæ necessariam, & sic de novo peccaret, vel certe non haberet propositum sufficiens. Quod si penitens esset homo tam doctus, ut prudenter iudicare posset, se non habere opus ullâ instructione, & esset paratus ad omnia præstanda, quæ posset à Confessario dictari, non teneretur respondere, sicut contra si Confessarius hoc posset de penitente præsumere, non teneretur interrogare.

1019. *Objic. 2. Tridentinum sess. 14. c. 5. colligit, circumstantias speciem mutantem & numerum peccatorum esse exprimendum, ex eo quod Sacerdotes hoc iudicium incognitâ causâ exercere non possint, neque aequitatem in penis imponendis servare, si in genere duntaxat, & non potius in specie ac sigillatim sua ipsi peccata declarassent: atqui hæc ratio probat etiam de circumstantiis aggravantibus: ergo & hæc sunt confutandæ. Minor probatur: quia huiusmodi circumstantiæ requirunt etiam impositionem gravioris penæ, & diversum iudicium in Confessario de statu penitentis.*

Respondetur. Si ratio Concilij evidenter eodem modo procederet de aggravantibus ac speciem mutantibus circumstantiis, Concilium negligenter egisset prætermittendo species aggravantes, exprimendo speciem mutantem. Respondetur ergo absolute, Confessarium non esse obligatum ad formandum perfectissimum & metaphysicè exactum iudicium de gravitate peccatorum, nec etiam ad imponendam penam mathematicè æqualem, ut omnes fatentur: ergo nec requiritur à penitente exactissima declaratio omnis gravitatis undecunque provenientis. Cujus ulterior ratio est manifesta, quia ut ibidem Tridentinum declarat, hoc Sacramentum ita institutum est, ut non esset carnificina Conscientiæ, & tamen requiritur examen valde diligens in omni specie & numero peccatorum, hoc enim à priori non est moraliter impossibile, nec admodum difficile homini habenti seriam curam animæ suæ. at verò exigere examen in omnes circumstantias aggravantes singulorum peccatorum, in homine præsertim habente multa peccata, esset res intolerabilis molestiæ, non solum in illis qui literas ignorant, nec adnotare possunt quæ in examine deprehendunt, adeoque post examen facil-

limè iterum obliviscerentur plurimum, & esset res infiniti laboris examinare tales in confessione de singulis circumstantiis aggravantibus, tenentibus se tum ex parte actus tum ex parte objecti, non inquam solum in illis illiteratis, sed etiam in literatis: & manifesta praxis reclamaret: quare licet de his non requiratur examen conscientie, in nec earum confessio, & consequenter licet pro his non imponatur penitentia commensurata, adhuc tamen explicatis speciebus & numero peccatorum, potest servari sufficiens æquitas in impositione penitentiae tam satisfactoriæ quam medicinalis. At verò si quis tantum in genere confiteretur dicendo: *Peccavi*: tunc non haberet Confessarius ullum fundamentum imponendi diversas penitentias, sed posset & deberet imponere eandem omnibus, hoc autem infallibiliter teneret secum inæqualitatem summam, vel enim imposeret illam, quæ correspondet minimo mortali, & tunc qui essent gravissimi peccatores sine ulla proportionem punirentur: si illam quæ gravissimis peccatis debetur, intolerabiliter gravarentur leviores peccatores. Medicinalis penitentia nullum locum haberet, ubi species peccatorum non cognoscerentur. Et in hoc consistit æquitas huius Sacramenti.

1020. *Objicitur 3. Vnum furtum decem aureorum, continet totam malitiam & gravitatem quam continent decem furta, singula vnius aurei: ergo si in hoc casu est explicandus numerus, in priore casu erit explicanda gravitas. Quomodo hoc argumentum retorquendum sit, jam supra dictum. 2. Negando paritatem. Non enim numerus est exprimendus præcisè propter gravitatem, sed quia alioqui si tantum in confuso diceretur: *blasphemavi aliquoties*, sciens me decies blasphemasse, non confiteretur omnia & singula peccata cum ea certitudine, cum qua existunt in conscientia.*

1021. *Objiciuntur 4. Varij Canones, quibus videtur declarari huiusmodi obligatio. Ad illos optimè respondet Vasquez & Dicastillo, illis nimium probatum iri, quia aliqui loquuntur de circumstantiis quæ ne quidem inducunt rationem peccati, saltim non mortalis, ut si maritus cognovit conjugem gravidam, aut tempore festivo, &c. 2. Ergo, olim quidem fuisse in viro, &c. 3. Huiusmodi circumstantiæ aperirentur, & etiam penitentiae imponerentur, non quod hoc esset de necessitate Sacramenti, sed quia tunc terrebatur Charitas Dei & humilitas.*

Objici solet ultimum. Ergo qui vno impetu occideret decem homines, satisfaceret dicendo: *Occidi*, non explicando numerum. De hac difficultate dictum est in tract. de Peccatis, quod pertinet. Eam hoc loco tractat admodum accuratè P. Antonius à Spiritu S. disp. 7. sect. 1. In præfatione non habet magnam utilitatem quidquid dicatur hoc puncto, in quo est mira dicendi varietas apud DD. Multi enim dicunt, illum numerum occul-

gant. Mihi certum est, quod pœnitens non satisfaceret dicendo: *occidi*, quia deciperet Confessarium, qui non nisi vnius hominis necem supponeret, quia hic est communis modus significandi per illam vocem. Quodli ergo dicat, se plures occidisse vno impetu, nemo Confessarium est, qui non agnoscat obligationem interrogandi numerum. Disparitas autem cum furto est,

quod numerus occisorum non ita coalescat in vnum, sicut plures quantitates pecuniarum eidem domino ablatae. Sed de hoc videatur citatus Author, & P. Andreas Mendo differt. 2. q. vn. & apud hos alij citati, quorum infinitas replicas non vacat huc referre, ob exiguum huius questionis vtilitatem, vt dixi.

CAPVT IX.

DE MINISTRO SACRAMENTI
POENITENTIAE.

CONTROVERSIA VNICA.

An collatio Ordinis sit etiam immediata collatio Iurisdictionis.

1022. **C**ertum est 1. Solos Sacerdotes esse Ministros idoneos ad absolvendum, vt habetur in Trid. sess. 14. c. 6. & ideo non possit nunc tollerari sententia Magistri in 4. dist. 17. a. 3. cui quidem videtur accessisse S. Thomas q. 3. a. 3. quæst. 2. his verbis. [Sicut Baptismus est Sacramentum necessitatis, ita & Pœnitentia. Baptismus autem habet duplicem Ministrum, vnum cui ex officio baptizare incumbit, scilicet Sacerdotem, alium cui ratione necessitatis dispensatio baptismi committitur, & ita etiam Minister pœnitentiae, cui confessio facienda ex officio est Sacerdos, sed in necessitate etiam Laicus vicem Sacerdotis supplet, vt ei confessio fieri possit.] Obijci possent quædam verba Cypriani l. 3. ep. 17. [Si quis, inquit, oppressus infirmitate non potuerit expectare adventum Sacerdotis, reconcilietur per Diaconum, factâ prius confessione.] Verum Cyprianus loquitur de quadam reconciliatione externâ seu in foro externo, quæ tunc erat in vsu, & fieri poterat per Diaconum.

Certum est 2. Sacerdotem in ordinatione sua accipere potestatem quandam saltim incompletam, & omnino requisitam ad absolvendum sacramentaliter, quæ potestatis collatio significatur per verba, *Accipe Spiritum Sanctum &c.*

Certum 3. Iurisdictionem absolutam & expeditam ad absolvendum, aliquo modo distingui à potestate Ordinis, tanquam totum à parte. Nam potestas Ordinis potest existere sine potestate Iurisdictionis, sed non e contra. Omnes enim Sacerdotes habent potestatem Ordinis, non tamen hoc ipso habent Iurisdictionem expeditam in omnes Christianos, & omnia peccata eorum: debent enim aliqui prius approbari ab Ordinario, vel consequi Officium, cui sit connexa ordinaria

Iurisdictionis, cæteris verò debet Iurisdictionis delegari. Imò in aliquo sensu potest dari potestas Iurisdictionis sine potestate Ordinis, non quidem Iurisdictionis absolventi per se, sed per alium à se delegatum, vt si quis eligitur in Episcopum, vel consequitur beneficium curatum, & necdum habet ordinem Presbyterij.

1023. Controversia est, an quando conferatur potestas Ordinis, etiam conferatur potestas Iurisdictionis, saltim inchoata vel conditionalis. In qua sunt tres Opiniones, quarum priores duæ non differunt nisi in modo loquendi, tertia verò differt reipâ.

Prima ergo Sententia docet, conferri etiam tunc Iurisdictionem, sed cum quadam indeterminatione subditorum & causarum, hoc est, nullos determinando subditos & peccata, & ideo non potest illa Iurdictio exire in actum, nisi prius designentur certi subditi, aut peccata. id quod Vasquez conatur explicare exemplo quorundam Tribunalium. Itaque Pontifex vel Episcopi postmodum designando certa genera peccatorum, alijs reservatis, item designando certos homines, faciunt, vt Iurdictio in Ordinatione accepta possit exercere actum Iurisdictionis.

Secunda Sententia differt à prima præcisè, quod hanc designationem & determinationem velit vocandam esse veram collationem Iurisdictionis, & sic ait Iurisdictionem differre à Potestate Ordinis, quæ aliud non est quàm capacitas Iurisdictionis.

Tertia est P. Arriaga & Esparza: per Ordinationem conferri immediatè Iurisdictionem in omnes omnino homines, & omnia peccata, sed sub conditione, non quidem sub conditione designationis, sic enim coincideret cum prima Sententia, sed sub conditione hac: nisi à Pontifice

Pontifice vel alijs superioribus certa persona extrahantur, & eximantur à Jurisdictione vniuersali, quod idem de certis peccatis dicendum est. Vnde sequitur, quod si nulla fierent exemptiones, vi Ordinis omnes haberent æqualem Jurisdictionem, & possent quoslibet à quibusvis peccatis absolvere; cum tamen in prima Sententia neminem possent sine designatione; quæ est utiq; realis differentia.

Pro tertia Sententia videtur primò stare sensus verborum formæ, quæ traditur potestas Ordinis: *Accipite Spiritum sanctum, quorum remisistis, &c.* quæ verba significare videntur ejusmodi potestatem completam, & vniuersalem, quia Christus illis verbis contulit Apostolis talem potestatem, & significavit: verba autem Sacramentalia tantum operantur quantum significant: ergo eundem significant effectum, siue à Christo, siue ab ejus Ministro legitimo proferantur.

Deinde omnes Sacerdotes habent ejusmodi potestatem in Venialia peccata, & mortalia semel confessa: non autem habent ex speciali concessione Pontificis, aut Inferiorum, cum de nulla constet: ergo habent ex vi Ordinis, non impediti exceptione aut limitatione contraria.

Contra hanc tamen Sententiam maximè facit communis, & recepta divisio Jurisdictionis, in Ordinariam & Delegatam: in hac autem Sententia non videtur vnquam dari Jurisdictione delegata propriè. Nam Jurisdictione delegata est illa, quæ legitimè confertur ab habente Ordinariam, & non convenit ratione Officij: atqui nullus Sacerdos haberet hoc modo delegatam Jurisdictionem, quia nulli conferretur ab habente ordinariam, sed tantum non limitaretur illa, quam vi ordinationis accepit vniuersalem & ordinariam.

Quod si dicas, ideo tales habere Jurisdictionem delegatam, quia illa vniuersalis quam acceperunt limitabilem in Ordine, fuit ab Ecclesia prius limitata, ut non posset exerceri, nisi in Venialia & Mortalia jam confessa, deinde verò hanc limitationem, quasi iterum laxari ad certas personas, & peccata. Contra est 1. quia sic fieret per ambages & circuitum, quod fieri posset rectà viâ & brevissimè, scilicet ut nullam Jurisdictionem vi Ordinis habenti, sed solam capacitatem conferatur Jurisdictione, sic vel sic limitata. Certè negari non potest, hunc modum magis esse juxta communem hominum conceptum. Contra est 2. Quia sic nemo præter Pontificem haberet Jurisdictionem ordinariam, quia omnes habent Jurisdictionem aliquo modo limitatam. Contra est 3. Quia, ut advertit P. Dicastillo, hic modus explicandi inducit modum loquendi nimis improprium: v.g. quando Princeps aliquis est excommunicatus, habet vinculum suæ Jurisdictionis, quando deinde absolvitur ab excommunicatione, non rectè diceretur illi conferri Jurisdictione: ergo solvi impedimentum non est conferri Jurisdictionem.

1024. Omnibus consideratis magis propendeo in tertiam Sententiam, quæ ut melius intelligatur, declaro illam exemplo nisi fallor idoneo. Magistratus Academicus Ingolstadiensis habet Jurisdictionem vniuersalem, & ordinariam in Studiosos, non solum in Civilibus, sed etiam Criminalibus, hac tamen cum limitatione, quod certas causas graviores possit Serenissimus Elector, si videbitur, ad suum Tribunal avocare, quæ Avocatio aliud planè non est, quàm quod est peccatorum Reservatio pro sacro Pœnitentiæ Tribunali. Porro illa avocatio ita ligat & impedit Jurisdictionem Academicam, ut tamen negatio avocationis non possit vilo modo vocari collatio Jurisdictionis: est enim tantummodo non impeditio Jurisdictionis jam prius convenientis ratione Officij. Ità se res habet in nostro casu. Omnis Sacerdos vi ordinationis accipit Jurisdictionem vniuersalem, sed cum hac limitatione necessariò subintelligenda (sine qua esset perniciosissima collatio vniuersalis Jurisdictionis omnibus sine discrimine Sacerdotibus) nisi à magistratu superiore certe causæ avocentur. Porro phrasis Theologorum est, quod in quocunque casu Sacerdos non possit absolvere, talis casus sit illi reservatus. in quo sensu quærun; an peccata venialia, vel mortalia confessa possint reservari, cum defacto omnes Sacerdotes possint ab illis absolvere? Si ergo omnis impotentia Sacerdotis ad absolvendum proveniat à reservatione seu avocatione, & omnis avocatio præsupponit Jurisdictionem talem, ut si non fieret avocatio, hoc ipso posset exerceri, consequens est, omnem Sacerdotem accipere Jurisdictionem immediate per Ordinationem.

1025. Obijcies. Absurdum planè est dicere, quod ab illo, cui à suprema potestate concessa est vniuersalis Jurisdictione, avocentur deinde ab inferiore Magistratu omnes ferè causæ, paucis relictis, ipsæ solummodo, quæ ita sunt Jurisdictionis voluntariæ, ut reus non teneatur subire iudicium: atqui hoc fieret in casu nostro. Christus enim contulisset Jurisdictionem vniuersalem, cum potestate facta Ecclesiæ aliquas causas avocandi: Ecclesia autem avocaret omnes causas, exceptis peccatis venialibus & mortalibus jam confessis. 2. Imò Ecclesia non avocat ad se vllam causam, hoc est, vllam personam, nec vllum peccatum reservat pro illis circumstantijs, per quibus per se & præcisè ex institutione Sacramenti est hoc Sacramentum sub præcepto. Omnes enim Sacerdotes habent Jurisdictionem absolutam & expeditam in omnes personas, & peccatum pro articulo mortis, saltè quando non adest proprius pastor; imò ex multorum probabili Sententia, quam fusè propugnat P. Dicastillo, etiam præsentente parochia. ità expressit Tridentinum sess. 7. his verbis: [P]iè admodum, ne hæc ipsi occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei constitutione semper fuit, ut nulla sit, NB. reservatio in articulo mortis; atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet Pœnitentes à quibusvis peccatis, & censuris

furis absolvere possint.] Ecce! ex sola non avocatione, seu non reservatione, infert Concilium Iurisdictionem absolventi universalem: ergo supponitur hac prius collata: ergo vel immediate à Christo, per Ordinationem, vel ab homine. si illud: habetur intentum. si secundum, deberent adversarij adferre aliquem textum ex quo talis collatio colligeretur, sicut econtra colligitur reservatio ex cap. Omnis utriusque sexus de Pœnit. & remissionib. quod etiam est caput 21. Concilij Lateran. sub Innoc. III. & est relatum in Tridentino sess. 14. c. 5. in fine. [Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata saltim semel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti, & iunctam sibi pœnitentiam proprijs viribus studeat adimplere, &c.] Si quis autem alieno Sacerdoti voluerit iusta de causa sua confiteri peccata, licentiam prius postulet, & obtineat à proprio Sa-

cerdote, cum aliter, NB. ipse illum non possit absolvere, vel ligare.]

Ad argumentum suprà contra hanc Sententiam factum, facilis est responsio, non intervenire inutiles circuitus & ambages, sed necessarias ad rectè gubernandam Ecclesiam, & adhuc salvari propriè dictam Iurisdictionem delegatam, sicut esset Iurdictio propriè delegata, si Princeps causam ad se avocata committeret iudicandam vni ex Academicis Consiliarijs, quia committeret ei vices suas, ut suo nomine, (& non ex Officio cui de iure sit annexa Iurdictio, quæ dicitur ordinaria) iudicaret causam, alioquin à se iudicandam vi avocationis: ita etiam faceret Episcopus constituendo aliquem Religiosum Pœnitentiarium in sua Cathedrali Ecclesia. Vnde non est ad rem exemplum allatum à P. Dicastillo, ut consideranti patet.

CAPVT X.

DE SIGILLO CONFSSIONIS.

CONTROVERSIA I.

Quo iure sit hoc Sigillum introductum in toto suo rigore.

1026. **S**igillum hoc esse rigidissimum, & pro omni casu humana auctoritate indispensabile, sine consensu pœnitentis, ac præterea etiam se extendere ad alios quam Confessarios, nempe qui vel audiunt confessionem, vel à Confessario ex consensu pœnitentis consuluntur, vel interpretes agunt, adeoque esse longè vniuersalius quam sit Secretum naturale, quo quis ab altero obligatur, certum est ex perpetuo fidelium Sensu. Vnde ab illo rigore non eximit quantumvis magnum Reipublicæ detrimentum imminens ex observatione Sigilli, sicut eximit à Secreto naturali. Neque hoc debet videri grave Reipublicæ: non enim habuit Reipublica jus ad confessionis institutionem: quod si ergo non fuisset institutum hoc Sacramentum, Reipublica incurreret illud ipsum damnum quod incurrit ex observatione sigilli. Porro hoc sigillum non est solum primariò institutum in bonum privatum pœnitentis, sed etiam in bonum publicum, quia erat vel necessarium vel certè valde expediens ad bene gubernandos mores totius Christianitatis, qui sine tali sigillo non accederent cum ea confidentia ad hoc Sacramentum. Vnde non habet locum Regula, quòd bonum publicum sit præferendum privato, sicut habet locum in Secreto naturali.

1027. Quæstio est, an, supposità institutione huius Sacramenti, resultet obligatio sigilli cum toto suo rigore ex ipso Jure naturæ, vel ex Jure positivo divino, vel ex utroque.

Prima Sententia docet, dari hanc obligationem sigilli cum toto suo rigore ex solo jure naturæ, secluso etiam vltiore præcepto divino. Ità Gaspar Hurtadus, Dicastillo, & Lugo, immeritò pro se citans Henriquez, qui apertè stat pro contraria sententia.

Secunda Sententia est, totum rigorem huius sigilli compleri per præceptum divinum positivum, adeoque non esse adequatè Iuris naturæ. Ità ceteri DD. communiter. Card. Pallavicinus non videtur reipsà ab hac sententia differre, licet spectato loquendi modo videatur aliquid singulare velle, his verbis. [Et quidem probabile est, hanc obligationem ex natura sua esse annexam præcepto confessionis, sed non adeo evidenter, quin opus fuerit, ut Christus eam promulgaret, quæ promulgatio habetur ex traditione Ecclesiæ.]

Censeo secundam sententiam esse veram. nam obligatio merè naturalis tam rigida, non ostenditur sufficienter ab auctoribus primæ Sententiæ, possètque semper verisimiliter responderi, si non accederet præceptum Christi; & mihi vix credibile est, quòd si solum præceptum naturale

X x x

esset,

obligationibus munire, ut, quantum in se erat, tolleretur omnem difficultatem, quæ oritur ex vercundia vel damno incurtendo, & quæ non est intrinseca Confessione. ut proinde in ordine ad commodum & incommodum penitentis, non aliter se habeat notitia Confessarii, quam si non sciret. Hinc

1032. Resolvitur 1. quid agere liceat Confessario, si ex confessione cognoscit imminere sibi grave periculum, quod possit subterfugere vitando notitiâ confessionis. R. Si fuga vel alius actus talis esset, qui nec directè nec indirectè revelaret confessum, peccatum nec redderet aliunde exosam confessionem, liceret: secus, non liceret, quidquid dicat Conink, volens licere fugere, etiam si inde colligerent, se à Petro in Confessione proditos esse, quem bene refutat Lugo: qui etiam rectè addit, casum non esse mortalem, sed metaphysicum; & à tot sæculis non esse auditum, quod contigisset, ut opus fuerit tali usu sine licentia penitentis, qui licentiam libenter dabit, vel si dare nollet, non huic sed alteri confessus esset, vel habuisset justam causam tacendi peccatum, quia est moraliter certum periculum, fore ut Confessarius illâ notitiâ utatur, qui usus si sit gravis penitenti, habet sufficientem causam tacendi pro tunc peccatum, ut farentur Pallavicin. & Esparza. vel denique posset Confessarius prudenter colligere, talem nequam non animo confitendi dixisse, sed animo obligandi Confessarium ad non fugiendum &c. & tunc non obligaret sigillum.

Neque videtur alia mens esse P. Adami Tanneri 10. 4. disp. 6. q. 9. dub. 6. n. 140. quidquid autem sit de illius mente, illud non debeo dissimulare. Hanc partem, ut. 11. Resol. 3. in fine, mirari, quod Tannerus docuerit licitum vsum notitiæ Confessionis in casu posito, contra Decretum quod condidit noster P. Generalis Claudius Aquaviva, prohibens doceri à nostris, aut praticari Sententiam asserentem, iustis de causis licere nonnunquam Confessario, cum id heri potest sine ulla revelata confessionis suspitione uti extra Confessionem notitiâ per confessionem habitâ. Hanc Dianæ admirationem approbat P. Dicastillo n. 140. in fine. Sed uterque admirationem facile deposuisset, si legisset sequens folium P. Tanneri, qui §. Quâ ratione mentionem facit huius ipsius Decreti, ubi notat, prædictum Generalem fuisse super hoc decreto ex Germania consultum, & respondisse, mentem sibi ac propositum fuisse, vsum NB. ejus notitiæ duntaxat prohibere in ijs, quæ pertinent ad regimen & gubernationem superiorum. in cæteris verò casibus qui incident (adeoque etiam in secretis suffragijs, v. g. si ex confessione constaret aliquem esse indignum aut incapacem alicujus beneficii aut officij) cum statuendum nihil, ita se gerere vnumquemque debere, uti conscientia suæ ex Doctorum sententijs consultus fore cognoverit. Denique etiam Castro Pa-

lao ad longum refert verba Decreti illius, nihilominus sententiâ Tannerii tenet.

Pro Sententiâ P. Conink paulò antè relata obijci potest: quia in tali casu videtur fore lex moraliter inobservabilis, considerata humanâ fragilitate. R. Multas alias leges exstare, quæ etiam obligant in casu difficillimo, & moraliter impracticabili, sed rarissimo, eò quod si talis casus exceptus esset, inde per consequentiam sequeretur maximum præjudicium contra finem legis, & sic ejus utilitas elideretur. Exempla sunt obvia. obligatio non mentiendi, non dicendi hæresin externam, non occidendi directè innocentem, exponendi se periculo vitæ ad liberandum eum, quem insultè in tale periculum coniecisti, hæ inquam & plures similes, nullam admittunt exceptionem, ne quidem pro casu quo similes actiones essent necessarie ad conservandam propriam vitam. imò repetiuntur etiam hujusmodi leges humanæ, ut lex non contrahendi cum persona conjuncta in certo gradu; non celebrandi sine vestibus sacris, non in fermentato, &c.

1033. Resolvitur 2. Non licere uti notitiâ confessionis, ad neganda Sacramenta indigno, vel habenti impedimentum ex confessione notum: unde si talis petat denunciari à Parocho, nec Parochus habeat licentiam aperiendi impedimentum, eò quod deberet loqui de peccato audito, debet denunciare, & assistere Matrimonio quantumvis invalido; alioquin jam redderetur odiosa confessio. ut post alios docet P. Aversa de Matrim. q. 7. §. Quod si parochus.

Resolvitur 3. Posse Confessarium in secunda confessione loqui de peccatis auditis in priori confessione, in quantum hoc conducit ad dirigendum penitentem. Tam enim iterum agit Vicarium Christi, & ut talis scit peccata præterita, & statum penitentis inde dependentem. Certè in hac licentia fundat se illa praxis & consilium quod datur penitentibus, ut constanter vni confiteantur. Extendit hoc Lugo cum Henriquez, ut etiam possit statim post datam absolutionem adhuc aliquid monere occasione peccatorum confessorum, quia censetur adhuc moraliter durare illud iudicium, quidquid contradicat Fagundez & Diana.

Resolvitur 4. Contra Suarez, Filliucium, & Nunnium, quod si penitens neget confessario petitam licentiam loquendi de peccatis auditis, non possit de illis loqui, alioquin hæc petitio licentiæ esset mera caremonia & vrbalitas, & hac ratione redderetur exosa confessio, non minùs, imò magis, quam si fuisset, non petita licentiâ, locutus.

CONTROVERSIA III.

Utrum ratione Sigilli defendi possit licentia manifestandi Complicem in confessione, si peccatum aliter explicari non possit.

1034. **D**ubitatur, an, quando species peccati non potest explicari, quin Confessario innotescat persona complices, possit subterfieri talis circumstantia peccati, propter famam proximi, vel an liceat, imò an tenearis Complicem manifestare. v.g. commisisti incestum cum Sorore aut Matre, & Confessarius novit tuam sororem & matrem, queritur, an satis sit dicere: commisisti incestum: ita tamen ut specialitas incestus in alia confessione manifestetur alteri confessario, cui non sit nota persona complex. In praxi certum est, utrumque fieri posse; cum utraque opposita Sententia sit saltem extrinsece probabilis. Nunc autem rem speculativè examinamus.

Prima Sententia docet, posse ac debere Complicem reticere. Ratio est, quia ob incommodum grave proximi potest peccatum reticere: jam verò, infamari etiam apud unum est grave incommodum, & proximus habet jus ad suam famam: ergo possum: & quia possum, debeo ex Iustitia parcere ipsius famæ. Ita non pauci apud Dianam & Dicastillo, quibus accedit Arriaga.

Secunda docet, licere tunc manifestare complicem atque debere. Ita quadraginta nominati AA. celebres relati à P. Dicastillo, quibus & ipse accedit: item Amicus, Castro Palao, & quod magnum veritatis argumentum est, in ea conveniunt Suarez & Vasquez. est etiam S. Thomas in terminis in 4. dist. 16. q. 3. a. 2. quæst. 5. ad 5. et denique S. Bernardi, qui eam indubitanter supponit in formula honestæ vitæ, his verbis. [De nullo prorsus sinistrè loquaris, quantumcunque sit verum, vel manifestum, nisi in Confessione, & hoc ubi non potes aliter manifestare peccatum tuum.]

1035. Huic Sententiæ libenter assentior, tum quia est tantorum virorum, tum quia coheret cum regulis quas tradam in tr. de Iust. circa Detractionem & Occisionem indirectam innocentis in certis casibus licitam; que in presenti casu multò magis locum habent, ubi damnum infamationis plurimum minuitur obligatione sigilli, quo complex non minus gaudet quam penitens.

Omissis varijs probationibus, quarum inefficaciam ostendit Arriaga & Dicastillo, melior probatio est quæ videtur Amicus, Palao, Dicastillo, & etiam insinuat Lugo, Suarez, Vasquez, scilicet, quòd alter complex habeat quidem jus ad suam famam, sed non cum tanto meo incommodo, quòd subirem, si non liceret mihi totam speciem peccati explicare, adeoque non potest esse rationabiliter invitatus, quòd innotescat delictum Confessario sine periculo ulteriori damni, & in

tam arcano iudicio, quando hoc est necessarium, ut ego possum integrè meum peccatum confiteri, directam ejus absolutionem consequi, & ceterè iterum confitendi liberari, competentem accipere instructionem & correctionem, &c. propter quæ bona Christus hoc Sacramentum instituit, & integram confessionem præcepit, eamque impotenti sigillo facilitavit, illisque bonis possibilibus ipsius penitentis famam, eum obligando, ut cum sui infamatione illa bona procuret. Ergo petierit & à fortiori censendus est Christus licentiam dedisse, propter hæc ipsa bona confitendo infamandi complicem, quando aliter non possumus illi consequi; nam minor causa sufficit, ut liceat famare proximum (ceteris paribus) quam sufficiat, ut obliget ego ad me ipsum infamandum. Hæc est tota substantia probationis, prout ab alijs proponitur; cujus fundamenta partim tradam tract. de Charitate, quæ proinde hic non repeti, partim tradam loco indicato de Iure & Iustitia tract. 1.

1036. **DICO** nunc ulterius. In talibus non solum licitum est, sed etiam tenemur manifestare complicem. Ita plerique ex Antiquis secunda Sententia. Et hic habes, lector, exemplum clarissimum contra doctrinam Clarissimi viri Prosperi Fagnani de Opinione probabilis quam retuli & impugnavi in lib. 2. Habes, inquam, exemplum, quo homo constituitur in tali circumstantia, ut necessitetur ad sequendam Sententiam probabilem, & non possit habere certitudinem, quam ille auctor semper requirit. Nam probabile est, te teneri manifestare complicem, & insuper probabile est, te teneri ad tacendum, & tamen utrumque declinare non potes, & quin aliquatenus exponas periculo materialis erroris, sicut potes declinare in alijs casibus, ut, si probabile est licere sumere duodecim uncias pro collatione, & est probabile non licere, & est tamen certum te non errare aut peccare si abstineas ab illis. Probatur autem Conclusio. Quandoque concurrunt duorum præceptorum materiae impossibiles, tunc cessante obligatione unius præcepti, & non interveniente aliunde alia causa excusante ab observatione alterius præcepti, obligat alterum præceptum: v.g. teneor hodie audire Missam, quia est dies festus: teneor non dare occasionem scandali proximo, si tunc meo incommodo præponderante possum cavere: si exeam è domo, scandalizabitur Petrus mei adpoculus: prævalet tamen commodum Missæ, tunc non tantum licet adire Missam, sed teneor adire, nisi accedat alia ratio excusans, v.g. morbus, aut iactura rei domesticæ: tunc enim excusor, non ex cessatione legis oppositæ de scandalo cavendo, sed quia lex humana præcipientis Missam non obligat cum tali incommodo meo.

Sic se res habet in casu nostro: concurrunt materiae duorum præceptorum, negatio scilicet infamationis proximi, & integritas materialis confessionis, præceptum non infamandi cessat, ut pro-

vt probatum est conclusione præcedente: ergo secundum præceptum obligat, nisi interveniat alia causa excusans, qualis esset v.g. periculum evulgationis, &c.

Quod si illud peccatum jam aliàs essem confessus, & vellem modò confiteri generaliter, tunc

quidem non tenerer manifestare complicem, quia non teneor in confessione generali omnia dicere quæ jam semel confessus sum, licet tamen manifestarem, vt patet ex prima Conclusionem, & bene resolvit Dicastillo.

Dicastillo.

CAPVT XI.

DE SATISFACTIONE SACRAMENTALI.

CONTROVERSIA I.

An opus formaliter satisfactorium debeat esse pœnale, formaliter liberum, & in gratia factum.

1037. **D**ICO 1. Opus satisfactorium debet esse pœnale. Ita cum D. Th. communis contra Vasq. Probatur ex Trid. loco cit. Ratio est, quia satisfactio est vindictio delicti commissi, & ordinatur ad correctionem tum ipsius satisfaciæntis, tum aliorum vt abstercantur, ac denique succedit in locum pœnæ à Deo infligendæ. An autem omne opus meritorium ratione suæ victoriæ quam includit omnis actus virtutis, sit hoc ipso pœnalis, & requirat arduitatē, dictum est lib. 2. tr. de Merito.

1038. **D**ICO 2. Opus satisfactionis à nobis sponte susceptum, debet provenire ab exercitio libero & meritorio. Probatur. Debet enim esse tale, per quod homo placeat Deo, & dignus fiat cuius opus acceptetur loco pœnæ alioquin infligendæ. debet etiam opus externum dignificari ad hoc, vt habeat vim satisfaciendi satisfactioe contradistincta ab illa quæ inest (ex communiore sententia contra Ariagam d. 22. à n. 19.) actui formaliter meritorio: dignificatur autem & qualificatur ex eo quod procedat ab actu meritorio. Sanè omnes iudicamus, eum qui dormit humi, præcisè quia non habet lectum, non satisfacere Deo per talem mortificationem.

1039. **D**ICO 3. Pœnalitas externa augeret Satisfactionem quò est maior, etiam si nullum novum exercitium liberum accedat, vel tunc influat, quidquid sit an augeat rationem meriti, de quo dictum est, de Merito. Conclusio est communis contra Suarez d. 48. f. 8. n. 16. & 18. Probatur. Quia Satisfactio se habet per modum solutionis, in qua consideratur non solum affectus (vt in merito) sed ipsa exterior executio.

Accedit communis fidelium sensus, utique in ratione allata fundatus: solemus enim nos affligere jejunijs, disciplinis, cilicijs, in eum finem, vt transacta actione relinquatur adhuc dolor in-

dependenter ab actuali libero voluntatis exercitio immediatè influente; & per talem dolorem censemus satisfieri copiosius, quàm si talis dolor non sequeretur.

Hinc si quis det famulo pecunias distribundas pauperibus, vt satisfaciatur pœnitentiæ injunctæ, tunc primum consequetur fructum satisfactiois, quando actu dabitur elemosyna, licet tunc ipse dormiat: quia tunc ponitur alienatio pecuniæ, quæ est realiter, & objectivè pœnalis.

Obijciat. Ex hoc sequi videretur, adhuc satisfieri per opus pœnale, quando illud inceptum est in gratia, & continuatur superveniente peccato, quia adhuc verum est dicere, quòd procedat ab actu meritorio originaliter, & non requiritur eum de præsentī existere. R. Magnorum DD. Sententiam esse, quòd Pœnitentia non solum possit impleri in statu peccati mortalis, quantum satis est, vt pœnitens liberetur ab obligatione imposita per Sacerdotis claves, verum etiam illam pœnitentiam liberare pœnitentem ab aliqua parte pœnæ; cuius ratio est, quòd sit opus pœnale injunctum à Iudice, vt tali: Alij dicunt, habere primum suum effectum remoto obice, quos refert & sequitur Lugo.

Vtrum autem sit peccatum saltè veniale, perficere pœnitentiam in statu peccati mortalis, negant plures, quos refert & sequitur P. Antonius à Spiritu sancto. probabilis tamen est Sententia Alensis & Barbosa apud eundem, esse peccatum saltè veniale, quia est aliqua irreverentia erga Sacramentum, impedire quominus statim

consequatur suum effectum satisfactionis.

Xxxx 3

CON-

CONTROVERSIA II.

An sit obligatio imponendi Pœnitentiam eamque acceptandi.

1040. **T** Res potissimum casus sunt, in quibus non est necesse imponere Pœnitentiam. Primus, quando pœnitens jam est sensibus destitutus. Quod si adhuc sibi præsens est, imponenda erit levis, & citò præstabilis, v.g. invocatio nominis JESU, vel unctio pectoris: gravior verò, si eam promeruit, imponenda sub conditione: si convaluerit.

Secundus casus est, quando Confessarius ex circumstantiis intelligit, pœnitentem integrè satisfecisse, quod tamen vix unquam constabit.

Tertius. Si lucranda sunt indulgentiæ plenariæ, saltè moraliter certæ: quamvis & tunc expediatur levis saltem imponi. imò, ut advertit P. Esparza, nec tunc omittendæ sunt pœnitentiæ medicinales, si alioquin censentur necessariae.

Quando imponenda est pœnitentia levis, tunc non erit culpa gravis, si non imponatur, sicut nec ipse pœnitens graviter peccat eam non implendo. Rationem reddit Pallavicinus; quia non est talis pars Sacramenti, sine qua Sacramentum sit deforme. Imò Bonifacius VIII., ut refert glossa in Extrav. *Antiquorum de pœnit. & remiss.* reprehendit Confessarios, qui anno Iubilæi imponebant alias pœnitentias. ergo non curavit pro tunc defectum hujus partis integralis.

1041. **Q**uæritur 1. an Pœnitentia imponenda sit per modum Præcepti, vel possit imponi per modum Consilij, ita ut liberum sit pœnitenti implere vel non implere. hoc posterius affirmat Suarez, Tanner, Fillivejus, & alij plures.

Dicendum tamen est, semper pœnitentiam debere esse aliquatenus sub Præcepto. Ità communiter RR. Probatur ex Tridentino, quod expressè definit impositionem Pœnitentiæ procedere ex potestate ligandi. unde sic argumentor. Sacerdos tenetur per se loquendo imponere pœnitentiam, ut Sacramentum habeat suam integritatem: atqui impositio hæc procedit ex potestate ligandi: potestas autem ligandi non exercetur dando Consilium, sed obligando & præcipiendo, sicut & Iustitia Vindictiva: ergo debet pœnitentia imponi præceptivè.

Respondet Suarez & Diana, ligari pœnitentem conditionatè, si velit consequi fructum ex opere operato. Verùm hoc bene rejicit Arriaga: ridiculum sanè est dicere, rem ligari carcere, si Iudex illi dicat; Si vis manere in carcere, tractabo te laute: si tamen vis abire, potes. Hinc apparet, crassum fuisse quorundam errorem, existimantium, per illa verba, quæ Confessarius absolutioni subjungit: Passio Domini, &c. omnia opera hominis elevari in partem pœnitentiæ pro satisfactione. Sunt enim verba deprecatoria, & non præceptiva.

Dixi in Conclusionem: *Aliquatenus*. Nunc certum est, aliquo modo posse pœnitentiam imponi esse liberam. v.g. si illi injungatur ut opera sub disjunctione, ut electio sit libera pœnitenti.

1042. **Q**uæritur 2. An hoc præcepto obligetur pœnitens ad acceptandam pœnitentiam rationabiliter impositam, vel an sit illi liberum acceptare, & consequenter absque novo piaculo non persolvere, acceptam nihilominus absolutione. Scutus, Gabriel, Navarrus, Medina, dixerunt, non teneri pœnitentem ad acceptandum, sed ejus arbitrio relinqui vel satisfaciendi in hac vita, vel differendi in alteram vitam, ibique satisfaciendi.

Contrarium tamen certum est, quod velique putat esse de fide. Ratio est, quia Pœnitentia imponitur à Iudice, reus autem tenetur obedire Iudici præcipienti. Unde non est paritas cum legibus civilibus, quas ideo subditi non tenentur acceptare, quia legislator accepit suam potestatem à populo, & quidem cum illa restrictione.

Obijciunt. Nemo tenetur ut privilegium: atqui est privilegium posse pro satisfactione magna substituere modicam satisfactionem. Respondetur, quod sit merum privilegium, cum includat præceptum, & imperium Iudicis vindictivæ, & ferentis sententiam absolutivam quidem, sed insuper etiam obligatoriam, & quidem in eam qui se tali Iudici subiecit: adeoque non est liber, ut consequatur absolutionem sine obligatione. Dum enim se subijcit potestati absolventi, subijcit se etiam potestati ligandi, cum utraque competat Sacerdoti: ergo si Sacerdos non vult vim exercere sine altera, sed utramque, jam hoc ipse reus est utrique subiectus.

1043. **Q**uæritur 3. An liceat pœnitentiam implere per alium. Respondetur, cum distinctione. Si enim aliqua operatio sit facta nomine nostro, adhuc dicuntur esse operationes, nostre, ut quis meo nomine contrahat, vel ex meo det elemosinam, & hujusmodi, non est dubium posse præstari per alium. Aliæ actiones non sunt nisi illius à quo procedunt, ut jejunare, orare, audire Missam, &c. de quibus negandum est posse per alium fieri, quia Tridentinum dicit, partes Sacramenti esse actus pœnitentis, & in eodem Confessarii, ut in propria persona fiant, nisi expressè procuracionem hujusmodi operum imponat.

Quæritur 4. Si tibi injungatur pro pœnitentia, ut jejunet tribus proximis diebus Veneris, & tu obliviscaris tali die, an sis liber à jejunio. Respondetur, Negative, quia sicut dicitur de præcepto sumendi Eucharistiam in Paschate, Confessarius primariò intendit triplex jejunium, & tantum de cunctariò designavit diem Veneris.

Quæritur 5. An pœnitens differendo in longum tempus pœnitentiam, possit peccare mortaliter. Respondetur, 1. Si Confessarius nullum tempus designavit, dilatio non erit facile peccatum mortale, si non sit excessiva & nimia. 2. Si tempus determinavit, tunc si variaretur gravi-

ter contra Confessarij intentionem, esset grave peccatum: ut si præcepisset singulis mensibus confiteri, tunc si in integro mense intermitteres, graviter contravenires præcepto Confessarij. Si verò præciperet, ut intra mensem iterum confitearis, dilatio alteriusve diei ultra mensem, non esset gravis.

CONTROVERSIA III.

Quis possit mutare Pœnitentiam.

1044. Dicendum est contra Portell, Villalobos, & Dianam, non posse pœnitentem ipsum mutare pœnitentiam, ne quidem in opus aliud evidenter melius. Probatur. Satisfactio est debita ex præcepto: quando autem aliquid debetur ex præcepto, non est in potestate obligati mutare in id quod est, & iudicat ipse esse evidenter melius: v.g. esset evidenter melius dare elemosynam 100. aureorum, quàm recitare vno die Horas Canonicas, nec tamen licet commutare hanc obligationem in illud opus. Ratio à priori est, quia licet sæpe in casu particulari legislator esset optimè contentus, si interogaretur, ut hoc pro illo substitueretur, vniuersalis tamen licentia commutandi ad arbitrium subditi, nec expedit, nec legislator in illam consentire censetur, propter periculum certum frequentissimi abusûs huius licentiae.

Obijciunt. Potest vovens mutare votum in aliud melius, ergo & pœnitentiam. Negatur paritas. nam periculum abusûs in commutanda re præcepta, provenit originaliter ex eo, quod præcepti & legis obligatio, utpote proveniens ab alio, sæpe sit nobis ingrata, & juxta naturalem propensionem nitamur in vetitum, & sæpe non assequamur quis sit finis præcepti, aut legis: inde fieret, ut non nisi cum maximo præiudicio finis legis posset esse potestas vniuersalis pro libitu subditorum commutare obligationes legis & præcepti, & cessaret maxima ex parte, si non omnino, subordinatio, conformitas, & reverentia erga Magistratus. At verò obligatio voti est omnino voluntaria, & primò grata: non sumus autem, perse loquendo, propensi ad mutandam voluntariam obligationem in aliam evidenter meliorem.

1045. Dicendum 2. Alium Confessarium posse pœnitentiam ab alio inunctam commutare, si peccata saltè graviora denuò audiat; tunc

enim causam ab alio iudicatam denuò iudicat, succedens priori Iudici in eodem tribunali; sicut secundus Episcopus potest moderari vel mutare pœnam ab antecessore impositam. Quo casu pœnitentia à secundo confessario imposita, non evadit pars integralis prioris Sacramenti, quia non est impletio prioris præcepti. Neque est absurdum prius Sacramentum hoc modo reddi incompletum, quia non deest tunc aliquod complementum requisitum: nam pro illis peccatis satisfit per pœnitentiam in secundo iudicio impositam. Quodli (prout fieri convenit) Secundus Iudex aliquid prioris pœnitentiae retineat, tunc potest illa pars esse complementum vtriusque Sacramenti, sicut eadem aqua duplicis baptismi.

Loquendo denique de eodem Confessario, probabile est, quod asserit Lugo, posse eum mutare pœnitentiam etiam post quodvis longum tempus, modò adhuc saltè confusè recorderetur peccatorum, etiamsi non fiat nova confessio. Nam sicut ipsa executio pœnitentiae, quantumvis serò facta, est complementum & pars Sacramenti, & cum prioribus moraliter coniungitur, ita & illa mutatio pœnitentiae ab eodem Iudice facta.

1046. Pro Coronide quæres, an Satisfactio Sacramentalis exhibita post absolutionem, causet aliquem gradum Gratiae sanctificantis ultra illam, quam causavit Sacramentum per partes suas essentielles, nempe quando fuit finita forma absolutionis. S. Thomas planè id fieri supponit, nec potest commodè in aliuj sensum trahi q. 90. a. 2. ad 2. eum sequuntur Cajetanus, Sorus, Suarez, & Turrianus, ac probabilem vocat Dicastillo. Contraria est valde communis. Neutra habet convincens argumentum, & ideo negativa præfertur, quia non debet sine gravi fundamento affirmari talis vis causativa. Fundamentum affirmativæ opinionis est, quia Satisfactio est pars Sacramenti: ergo debet causare gratiam. & esse tantum partem integram, quæ si præsupponat tempore positas partes essentielles, non debet novam gratiam superaddere, cujus instantiam asserunt aliqui in Extrema Vnctione. Sufficit ergo ad partem integram, ut sit apta causare gratiam, quando præcedit ultimam partem essentialem. Et hæc de Pœnitentiae Sacramento (prætermisissis quæstionibus alijs, in quibus plus valet Legum auctoritas, & numerus asserentium, quàm differentium ratiocinatio) dicta sufficiant.

Ad Majorem DE I Gloriam.

INDEX

